

Naujienų Antroji Dalis

NR. 407

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XIV METAI

MARIUS KATILIŠKIS

RYŠININKAS

(Parašyta "Paštininkų Sąjungos Tremtyje" metraščiui Vokietijoje 1948 m.)

1

Jau trečias mėnuo taip. Atvykęs miestelin su reikalais, jis turėdavo praeiti pro šėmai baltą, raudonu čerpių stogu, naujos statybos mūrinį namą. Ir kas kartas sugaudavo save lėtinant žingsnį prie durų, šalia kurių švietė lengvai gaubta, emaliuota lentelė. Jis pasisukdavo kiton gatvės pusėn, kad nepamatytų veidų languose ir, eidavo savo keliais. Tas namas jį veikė savotiškai stipriai, kaip ir visi namai, kuriuose yra tekę praleisti žymų savo gyvenimo tarpą. Tuo jausmu jis gyveno vienišai, tuo labiau, kad nenutrūko regimasis ryšys. Iš savo vienišio jis matė raudoną pašto įstaigos stogą, smagiai prasiškyrusį tarp medžių ir pranokusį kitus namus.

Nuo tos valandos, kai perdavė įstaigą iki smulkiausio popierėlio Vladui Lopetai — naujam viršininkui, jis, Rapolas Žūtautas, nebedrįso peržengti tūkstančius kartų mindžioto slenksčio. Pradžioje manėsi esąs galūtinai sumuštas ir be vilties kada nors sudurstyti aizėmis subirusių gabalų. Vėliau jis jautėsi nuskriaustas, taip, kad norėjosi verksti, ir iš kitos pusės — kaip doras ir kantrus taupytojas, išgirdęs savo indėlių nupustymą. Bet visą laiką knietė lyg kokia gėda ir pažeminimas. Tartum erkė paslėpsnyse, sukeldama ir palikdama nemalonų jausmą. To jis negalėjo atsikratyti, ir kalbėdamas su pažįstamu, pridurdavo, lyg ištikrųjų prasikaltęs:

— Jeigu būčiau nujautęs, kad taip atsitiks, tai gal...

Ir nepabaigdavo, nes tikrai neaišku buvo, kagi jis kitą būtų galėjęs veikti, jei netarnauti valdinėje įstaigoje.

O šiandien jis ėjo gatve ir sustojo prie pašto, žinodamas, kad įeis vidun. Tą jis ir padarė. Širdis dunkčiojo, tartum į teviškę grįžtant. Nesgi jis geidė pažvelgti ir pamatyti kas yra įvykę jo nebuvimo metu, kaip klostėsi reikalai be jo toje vietoje, kur net dulkė, nupuolusi ant raštų, buvo jo metų metais įalsuota ir jam, kaip sąvastis priklausanči. Ne ko kito, kaip to smalsumo vedamas, jis ir pravėrė duris.

— Labas, — atsakė jį jo pasveikinimą šviesia suknele ir papūrusiais, bespalviais plaukais panelė, sėdinti prie kasos langučio. Žūtautas jos nepažino. Lopeta sėdėjo priešais langą, šonu į priekšambarį. Jis tik grįžtelėjo, kaip matyt buvo įpratus kiekvieną įeinantį apžvelgti, ir toliau smarkiai vertė knygos lapus. Žūtautas žinojo kokia tai knyga, kaip ir visa kita viduje. Tačiau tai neatatiko jo vaizduotei. Ne to jis laukė. Visą kelią rinko žodžius, derino sakinius, kuriais turės prabilti tik susidūręs su juomi akimis. O štai, susijaukė, ir nebesurasdamas nieko, kas pateisintų jo įsibrovimą, paslinko arčiau ir paprašė panelės ženklų. Ženklus dar galima laisvai pirkti — tad kodėl ne? Sužėręs smulkius gražos pinigų saujon, padėkojo ir išėjo.

Saulė žėrė stačiai į veidą. Nors įstaigoje buvo apytamsė ir palyginamai vėsu, jo nugara sudrėko. Lyg vinimi užsirijęs, ėjo tiesiai ir jautė, kad Lopeta jį seka pro savo langą ir tas painiojo jo žingsnius.

— Velnias, — nė šiam, nė tam nusikeikė. Ir nelabasis jį užnešė, kad tas stačiokas turėtų iš ko pasitytioti? Ir dar tas visas nelemtas pasiruošimas, kad jį kur. Jis tegalėjo pykti ant savęs ir jausdamas suvisam apsikvailinęs, spjaudėsi karčiomis seilėmis.

Aikštė tvino saule, kad net akmenys baltai tavaravo, o bažnyčios bokštas, išmigęs juodu kryžiumi mėlynėje, regimai virpėjo, susiveldamas debesėliuose. Ties kooperatyvo krautuvė būriavosi žmonės, daugiausia moterys ir visokio plauko pagaliai. Jis pagalvojo, kad reiktų ir jam apsipirkti ir pajuto saujoje sugniaužtus pinigus. Ženkla buvo prilipę prie delno. Juos atkrapštė ir sviedė ant akmenų, kartu su smulkiomis monetomis. Tai juk toks netikęs šlamštas, kad nepasakysi doram žmogui ir jais atsikratyti — tik malonumas. Jis dar pakartotinai nusispjovė ir patrynė ranka į kelnes.

— Ką tokio nurijote, pons viršininke?

Žūtautas kniostelėjo užkalbintas laiškinko Blindžioko.

— Kad juos kur!.. Prilipo...

— Kas taip, pons žūtautai?

— E... — dar neatitokęs kaip reikiant, pakratė vaikino ranką. — Geriau pasakok kas naujo, broliuži.

— Vegi, naujienų nebestokojame. Kaip ir linksmiau ir įdomiau gyventi pasidarė. Koks jau nebūtų tas mūsų miestapalai-

Marius Katiliškis

kis, o žiūrėk!.. Kad ir tame krepšy, rodos nieko gero — tie patys ir tie patys laiškai ir atvirlaiškiai. O visgi atsirastų šis-tas, jei gerai pakratytum, — laiškinkas Blindžiokas pasitaisė per petį odinį pasamoną ir sustatė lūpas, tartum pasiruošęs nušvilpti.

— Nu, nu? Ogi kaip valščiaus ponybė? Ir milicija, sakysim? — buvęs viršininkas dar norėjo pridėti kas jam labiausiai knietė: — "Ir draugas Lopeta?" Savo buvusio vizito jis neužsiminė.

— Nagi, kaip laputės, aptiktos urve. Kur nesilaikys? Laikosi. Skalikai iltimis čiauškina, dūmai veržiasi pro visus plyšius. O jie laikosi. Turi laikytis, kol galūtinai neprisikas. Buvau, tiesa, valščiuje. Katik. Viršaitis, atsiprašau, vykdomojo komiteto pirmininkas, draugas Baika, mėlynai raudonas, springsta velniais ant seniūnų, kad greičiau skleistų žvyrą vieškeliuose. Tie purkštuoja, suka uodegas. Žinai gi — kaimiečiai mūsų rambūs ir neįvaromi į risčią be vinies, botago gale. Kai reikia — moka durniais apsimesti. Girdi — pavojinga maišytis tokiu metu kareiviams po kojų. Kareiviai skuba į karą, o čia muzikai taisyks kelius. Neišėina taip. Milicija turbūt posėdžiauja kur nešti kavalšes. Tik žvairys Kacas giriasi, kad jų armija, toji nenugalimoji, jau esanti Karaliaučiuje.

— Kas belieka seiliui žydpalaikiui? Tegul jis sau giriasi. O šiaip jau ramu, sakai?

— Žinia, mes nuošaliai nuo didelių kelių...

Blindžiokas pasakojo, kaip iš ankstauro ryto miestelį užplūdo burliokai. Jie buvo atvežti darbams prie įtvirtinimų ir dabar keliavo namo. Nėra kaip nusakyti jų ubagystės ir vargo. Kaip jie nuplyšę, apžėlę, basi, prakiurę, alkani ir žaizdoti. Jie klausėsi kelio į Maskvą. Artimiausio, žinoma. Ne, jau per daug gaudu buvę žiūrėti į juos. Mūsiškės moterėlės verkšleno ir šelpė juos kaip įmandydamos.

Žūtautas klausėsi galvą panarinęs ir po to kažkaip irzliai pasakė:

— Tokie jau mes esame. Ne tik mūsų moterėlės — visi mes tokie. Kas mūsų vaikams ir moterims, prieš savaitę sugrūstiems į vagonus? Kas jiems padavė vandens troškuliui? Neleido net prisitrinti. O mes tuos pačius maskolius... Gaila, kai žmonės pavargę. Gaila. O mūsų niekas nesigaili. Taip. Tokie mes esame. Susijaukė viskas... Beje, ir mūsų Antanas negrįžta. Išvarė su arkliais kažkur prie Panevėžio, prie aerodromo...

Jiedu užsuko krautuvėn. Žmonės iš apylinkių kaip beįmąnydami skubino atsikratyti pinigais. Senieji gerai atsiminė anojo karo trūkumus, kai druska tapo už auksą brangesnė. Pirkto žibala, druską, aprangos dalykus, cukrų. Lentynos tuštėjo. Pardavėjai keikėsi. Vedėjas surukęs kaip naginė, nirtos tovedamas aptvertame gardelyje, lyg koks veislinis tēkis, skirtingas viso valščiaus reikalams. O ūkininkai juokėsi. Pirkto ir ma-

(Tęsinys 2-me pusl.)

MISLĖ

Kai valdau —

vis po vėliava, krauju raudona,
renkas žmonės į mirties koloną:

žemės dienos, žemės duona džiugesy apkarsta,
tai dainuodami ir neša savo laisvės karstą.

Kai žudau —

karštos rankos mano kūną glosto

ir burkuodami balandžiai praskrenda pro šalį:

vėlnias siūlo pašėlimo karalystės sostą

ir raudonu kūju kala piautuvo medalį...

(Tėsinys iš 1-mo puslapio)

žai naudingus daiktus, kaip degtinę, popierių, viską kas tik įmatoma ir po ranka pakliuva, kas tik parduodama ir apmokama rubliais. Rublių kišenėse dar saujų saujomis. O kas pasakui su jais? Žūtautas dar gavo tabako, kas jau didžiai stebėtina buvo, o paskui galėjo tik dairytis. Blindžiokas prie durų lūkuriauo.

— Turiu užsukti jūsų gatvikėn — tad pakeliui, — pasiteisino jis eidamas šalia ir nesiryzdamas pradėti kalbą. Tai buvo traškaus būdo ir linksmy plaučių, kaip mėgdavo pats pasisakyti, vaikinai, kilę iš netolimo kaimo. Jis grįžo iš kariuomenės metai maždaug prieš lenkų karą ir išprašė paštan, kaip baiges keletą klasių ir buvęs puskarininkiu. Stangūs ir ilgi plaukai, saulės pabaltinti, sklaistėsi jam ant ausų, taip, kad nespėjo jų sukamšyti po uniformine kėpure. Šiandien jis buvo vienplaukis, paraitytomis marškinių rankovėmis ir jo tarnybiniu ženklu galėjo būti nebent juodos kelnės su raudona siūle. Jis jautėsi be galo laisvai, lyg ne darbui, o pramogoms ir pokštams išėjęs į gatves. Ir laiškinių krepšys jo visai nevaržė, tik vis patraukdavo kiek daugiau priešakin. Jo pilkos, su lengvu melsvumo atspalviu akys, gyvai lakstė ir tartum nuo pergausios šviesos, vis prisimerkdamos. Jo akys juokėsi. Žūtautas tai žinojo. Jis pasitikėjo tuomi vyru. Ir tai leido jam spėti jo auksinę nuotaiką. Grįsta gatvė baigėsi. Jie užėjo ant tilto per upokštį, iš abiejų pusių užgultą vaiskrūmiais ir medžiais. Dar keletas trobelių, o toliau į plotį ir tolumas brėžėsi jautų laukai. Blindžiokas atsikranksė:

— Hm... Gal tamstai jau žinoma?.. Bet aš, kaip ir pavestas, noriu užsiminti. Yra jau mūsų keletas. Mes, taip sakant, turime planą. Ir pasiruošę jam... — vaikinai stabtelėjo galvodamas kaip čia geriau išsireikšti. Žūtautas ramiu žvilgsniu jį tuočės įvertino ir tuomi, tartum skatino. Tad jis tęsė toliau. — Gali jau net šiandien prisieiti, o, kad ryt, tai aš neabejoju. Rusai traukiasi. Kaip įspirti pauodegin, bėga. Taigi... Jūs žinot apie ką aš? Na, ką aš čia mokau žuvį plaukti. Tamsta pritari ir tvarkoj. Mes jau numatėme...

— Ką aš? Žmogus ramus ir nepaslankus?

— Juk ne futbolo žaisti.

— Ir per senas.

— Ne bandos ganyti, pons viršininke. Ne piemenų mums reikia.

Jie svėrėsi ant tilto užtvarelės ir žemai, nedidelėje vandens lygmėje, matė savo palinkusias galvas. Žolės iš kraštų brido prie jų arčiau ir gluosniai mirkė savo liaunas šakeles.

— O vadovauti kas? — pro cigaretės dūmą prakošė žūtautas.

— Atsirado Vaineikis.

— Vaineikis? Juk pats mačiau kaip jį nusivarė surištą.

— Tiesa. Bet šianakt išdygo, kaip musmiris iš samanų. Išsilaužė kokioje tai stotelėje pakely. Slapstėsi miškuose, ir nuo švenčionėlių parėjo pėsčias.

— Idomu.

— Svarbiausia — telkiame ginklus, — laiškanešys užsikosė jo ir jo balsas visai ištirpo ant vandens. — Šit, ir mano krepšyje du devinto kalibro. Beveik, kaip siuvamos mašinos. Naujaisi. Ir šovinių. Nešu dabar kur reikia.

Tiltas bildėjo po ratais. Kaimiečiai, sausai nusiaubę krautuves, su pirkiniais grįžo, smagiai šmigodami botagais.

— Jeigu tik kas, aš duodu žinią, pons viršininke. Gerai?

— Duok.

Žūtautas išspjovė nuorūką ir tartum išgirdo jos šnypštimą pasiekus vandenį. Srovelė ją sukino tarp žolių. Jis pastovėjo kol ji išnyko. Vanduo blizgėjo. Toliau, mažoje užtvankėlėje, turškėsi ančiukai.

(Bus daugiau)

VINCAS KUDIRKA TEBĖRA GYVAS

Polemika

Kas tai yra polemika, ar ji reikalinga, kokia jos nauda — berods nebūtų reikalo aiškinti savo tautiečiams. Jie tą dalyką gerai žino patys, nes gana dažnai vartoja polemiką. Tačiau, skaitant polemiką lietuvių laikraščiuose, nesunku pastebėti, kad ne visi mano tautiečiai žino, jog polemika taip pat turi savo doros teises, kurias sulaužius pavirsta į nepadorų ginčą arba į žalingą paskalą.

Ne vieta čia rašyti pamokslą apie polemikos doros teises — aš to nė nedarysiu. Atkreipsiu tikrai tautiečių akis į dvi netikusias mūsų polemikose ypatybes, kurios, nors pastebimos ir svetimuose laikraščiuose, mūs jaunai su tokiu vargu auginaimai spaudai ypač negeistinos.

Vieton atrėmę išvedžiojimus išvedžiojimais, vieton nuosekliai parodę priešininkui jo pažiūrų klaidingumą, mes stveriamės prie rašančiojo asmens, begėdiškai lendame į jo privatų gyvenimą, stengdamiesi surasti ten tokius dalykus, kuriuos galėtume drėbt į akis, kaip pažeminantį apkaltinimą. Kad toks privataus gyvenimo šnipinėjimas neturi ryšio su polemika, tai aišku kiekvienam šiek tiek nusimanančiam žmogui. Kartais polemistas taip toli nužengia, kad priešininkas, norėdamas atremti, turi keltis iš laikraščio skilčių į teisingumo istaigas. Tokią polemiką vartoja, žinoma, žemos kultūros žmogus, kuris neatskiria rašto nuo rašančiojo, rašte keliamų dalykų nuo privataus gyvenimo smulkmenų, išvedžiojimų nuo paprasto koliojimo. Juk ir kaimo boba, norėdama parodyti, kad ne jos višta iškasė kaimynės rasodą, išdėsto priešininkei visą gyvenimą ir, jeigu nepasitiki dar įtikinančių savo išvedžiojimų tvirtumu, sudrūtina juos, parodžiusi priešininkei labiausiai slepiamąją kūno vietą.

Kur kas biauressnė denunciaciška polemika, kurią, gėda prisipažinti, mano tautiečiai labai mėgsta. Anoji užgauna vieną asmenį, o šita siekia visuomenę. Šitoje polemikoje nereikia nė kokių išvedžiojimų — nė tikrų, nė išteisinančių "raibąją". Čia gana parodyti pirštu, kad rašantysis A. su savo darbais, laikraštis B. su savo turiniu, kuopa C. su savo triūsu "neištikimi" gaivalai ir pridėti gąsdinimą, kad santykiai su tokiais gaivalais nugramzdina žmogų į prapultį su kūnu ir dūšia.

Žinodami mūsų visuomenės sudėtį, stoką joje kritiškos minties išsitobulinimo, suprasime, kad tokia polemika negali pasilikti be įtakos. Jeigu žmogus kūnui gelbėti klauso visokių niekniekių ir juos vykdo, tai juo labiau klausys patarimų, gelbiančių dūšią, ypač jeigu tuos patarimus duos asmuo, laiką savo rankose dūšių išganymo monopolį. Galingas tai įrankis, bet ir atsakomybė dėl netinkamo jo vartojimo yra didelė. Įbauginti žmonės saugosis "neištikimų"...

Ar mato šito pavaldą polemistas, kiek žalos atvelka jis lietuvių reikalams, lietuvių spaudos platinimui, lietuvių švietimui? Ar numano, kiek sunaikina pasiaukojimo, kiek šviesos spindulių užgesina, kiek iškilmingiausių gero ir laimės troškimų savo broliams sutrukdo? Ne! nemato ir nenumano, nes denunciaciška polemiką gimdo didelis fanatizmas, toks didelis, kad jisai nustelbia visai ir protą ir sąžinę. Jeigu būtų kitaip, toksai polemistas perkratyty, kad ne visi A. darbai yra pikti, kad ne visas B. laikraščio turinys nuodija dūšią, kad kuopa C. ne prapultį savo broliams nori surengti. Apsvarstyty, ar dėl menko, pramanyto ir abejotino pavojaus verta aukoti tiek neabejotinos naudos. Atmintų dabartines Lietuvos gyvenimo aplinkybes ir tikrai imtų vartoti kitokią polemiką: neužtvėrtų viso ploto, o paliktų jį laisvam vaikščiojimui, užkišdamas šluotas tik tose vietose, kurias mena esant pavojingomis (t.p. 367-369 psl.).

(Pabaiga)

Mes mokame
Aukštą
dividenda

MIDLAND
Savings and Loan
Association

PER 40 METŲ
VISŲ LIETUVIŠKŲ
KOLONŲ
SAUGIAUSIA IR
PELNINGIAUSIA
TAUPYMO
BENDROVĖ

4038 Archer Avenue Tel. LA 3-6719
AUGUST SALDUKAS Prezidentas

MOVING **PERKRAUSTYMAS** **MOVING**
IS TOLI IR ARTI
Nauji dideli trokai - Naujaisi kraustymo traukai
Ilgų metų patyrimas - Pigūs ir sąžiningas pataravimas
JUOZAS NAUJOKAITIS
2022 W. 69 St. Chicago 36, Ill. Tel. Wabbrook 5-9209

Kada miškuos liepsnojo vasara

Perskaičius nemaža tremtyje parašytos eunuchiškos ir mažakraujystės padvelkiančios literatūros, pereitais metais Terros išleistas ir laimėjęs šių metų Lietuvių Enciklopedijos literatūrinę premiją Mariaus Katiliškio romanas „Miškais ateina ruduo“, persunktas gyvybe ir gaivališka jėga, į skaitytoją papučia gavinančiu pavasario vėju. M. Katiliškio plunksna nupieštas mūsų mielas kraštas vėl atsistoja mintyse žalias, pulsuojęs karštu krauju, o nenukrinta po kojų, kaip tas lapelis ar gėlės žiedas sudžiovintas romantiškos gimnazistės dienoraštyje.

Pasirodžius jo pirmiesiems kūriniams dar nepriklausomos Lietuvos literatūros ir meno žurnale Naujoji Romuva, M. Katiliškis iš karto buvo pripažintas stipria ir savaiminga jėga. Lietuvoje paruošęs pirmąjį novelių rinkinį „Seno kareivio grįžimas“, tačiau nesusėjęs jo išleisti, M. Katiliškis debiutavo tremtyje, Vokietijoje, su „Prasilenkimo valanda“, už kurią laimėjo Paštinkų skaitytojų sąjungos literatūrinę premiją. Su prieš kelis metus išleista „Užuoveja“ ir naujuoju romanu „Miškais ateina ruduo“ Katiliškis jau tvirtai atsistoja šalia V. Krėvės, Vaižganto ir Žemaitės, kaip vienas stipriausių mūsų kaimo buities piešėjų.

Brandžios vasaros istorija

Romanas prasideda paskutinėmis žiemos dienomis ir apima vieną vasarą tolimame Aukštaitijos užkampyje. Karštą vasarą: subrandinančią žmones ir ideginančią jų širdys niekad neužgysiančius randus.

Likimas susiklosto taip, kad į Basiuliškių apylinkes su miškakirčiais atsibastęs jaunas, tik iš kariuomenės grįžęs vaikas Telesforas Gelažius, nesulaukdamas pakvietimo į kion norimon gauti tarnybą, apsistoja bernu pas turtingiausią apylinkės ūkininką Petrą Doveiką. Vienas iš veiksmų apsprendusių jo ši pasirinkimą yra ir netoliese esančios krautuvės ir karčiamos savininko dukterė, 18-metė Agnė Gužaitė. Tiliaus ir Agnės širdys suliepsnoja kaitria meilės ugnimi.

Petras Doveika, kadaise irgi Basiuliškėse pradėjęs samdiniu, bet vėliau vedęs negražai ir žymiai už save vyresnę šeimininko dukterį ir pats pasidarys ūkio šeimininku, dabar jau senokai pirmąją žmoną nukaršinęs ir vedęs jauną ir gražią pienininkę Moniką. Tokios vedybos ir buvo visų jo svajonių išikūnijimo viršūnė. Savo svajotės laimės jis pasiekė, bet ar bebūvo susamdyti žimagoirai.

„Jis buvo paskutinis suopis, apžlibęs gyvenimo sėkme, ir

naivus nesubrendėlio pasitikėjimu. Tik pusprotis galėjo moterį parsivežti į namus ir manyti ją jau padaręs savo visam laikui“. (327)

Taip. Ko Monikai labiausiai reikėjo, „meilės ir jaunystės“, senis Doveika duoti jau nebepajėgė, „nes pats neturėjo“. Tą galėjo duoti Tilius. Monika „išėjo pasiimti savo dailės“ su visa iki tol slopinta moteriška jėga ir patirtimi.

O tą vasarą ir visoje apylinkėje gerovės nebuvo: kraštą užplūdo ežero sausint valdžios susamdyti žimagoirai.

„Ramus tarpmiškės kampos buvo išėjęs iš tvarkos ir subjūres galutinai. Nebuvo to šeštadienio ir tos šventės, kad nesusimuštų. Seniai negalėjo užmigti, kai ant jų gero kėsinosi tiek nevalyvių rankų. Nespėjo prinokti soduose vaisiai, kai juos purtė nuplėsdami su šakom. Negeriau buvo ir su vyšniom. Kada jie gulėjo ir kada ilsėjosi? To senieji nesusigaudė. Mergų klėtis reikėjo geležim apkalti arba su vėzdu vaikščioti per naktį. Bet kas nusaugojo mergą, jei jai pačiai užėjo pasiutimas? Kitos pablūdo. Įnyko maivyti, pradėjo manyti, jog labai gražios ir šaunios, ir kaimiečiai joms jau perprasti. Kol grioviakasių gaujaėjo siausdama pakluonėmis, teko kęsti dantis sukandus, ir tikėtis atsigriebti, pasibaugus tai velnystei“. (425)

Iki vasaros vidurio, iki 344 puslapio išsilaikęs ištikimas Agnei Tilius vieną vėly vakarą pasijunta įtrauktas Monikos meilės sūkurin. Agnė, ji praradus ir nebejausdama jokio ryšio su šiuo kampu, išvažiuoja pas krikštamočią, pas kurią seniai jau buvo viliojama. Vaziuodamas tuo pačiu autobusu miestan Doveika iš jos lūpų ir sužino apie savo žmonos neištikimybę. Nelaukdamai grįžęs tą patį vakarą į degančios savo daržinės liepsnos apšviestą Moniką ir jos užstoiti šokusį Tilių jis paleidžia kelis šūvius.

M. Katiliškio meilė žemei

Išivaizduoti, kad šiais keliais lakoniškais sakiniais yra tiksliai perduotas 500 psl. romano turinys, kurį skaitant vaizduotė pereina ištisas paradų veikėjų, gyvenimų siūlais tampa, kur įvykis veja įvyki, kurio fone miškas pereina visas spektro spalvas ir upė keičia vagą, būtų tikrai skriauda autoriui. Ypač dar dėl to, kad ne vienas romano skyrius šioje knygoje yra lyg ir pats savyje uždaras, apimamas vieno ar kelių veikėjų nueitą kelią, įgalinusių jį susiformuoti tokiu, koku jį galutinai autorius skaitytojui perduoda.

Skaitant „Miškais ateina ruduo“ vienas šio romano autorius bruozas itin ryškiai isi-

brėžia skaitytojo mintin, tai jo meilė žemei ir žmogui.

„Dosniai ir gausiai atidavusi žemė grimzdo užtarnautan poilsin, šiltai apsiklodama juodų vagų apklotu. Šilkinis voratinklio nerinys, suplėšytas vėjo, pamažu leidosi ant šviežios, atverstos velėnos, ją išgrazindamas melsvai balto siūlo raštais, nepakartojamai istabiais. Tereikėjo prikriti ant sausos žolės ir stebėti pasauliui, kaip atrodo žemė, rengiama poilsiui, lyg jaunoji, lyg motina, kasmet atgyjanti, atsikelianti su tokia gaivališka jėga, kad jai pasipriešinti būtų beprasmė — vykdyti praamžinojo įstatymo. Kaip giesmė pankščio širdyje, kaip šakų klotan įsuktas pumpuras, pritilę ir prisnūde, iki ateis jų laikas“. (469)

Ta žemę, tą gamtą Marius Katiliškis yra pažinęs ne iš dailininkų J. Pautieniaus ar A. Rūkštelės paveikslų, bet betarpiškai. Taip rašyti gali tik žmogus pats su ta žeme neatšiejamai susirišęs ir tą ryšį giliai pajutęs. Jo aprašomoji gamta, nors kartais ir keliais sakiniais tepaliečiama, dažnai prabyta į visus skaitytojo pojūčius.

„Rugiai balo ant kalno. Balzgani lašai lipnaus ir otriai saldaus skysčio kabėjo varpų galuose, lyg skausmo ašaros, ištryškusios iš akuoto. Ant jų spiečiais krito valalai ir peteliškės ir, įklampinę kojas ir sparnus, nebeištrūkdami iš saldžios mirties, suposi su varpa kartu, besvyrančia vis arčiau ir arčiau žemės“. (360)

„Balsva kelio juosta pjovė atgijusį mišką, ir jis skardėjo paukščiais ir toks jis garsus, pilnas, turtingas ir kvapą užimančiai troškus, jog salo širdis ir mintis pavargusi leidosi snaudulin“. (193)

Neatsitiktinai ir senasis eiguolio tėvas Baikštys, lyg tas Vinco Krėvės kerdžius Lapinas nukirtus Grainio liepą, miršta pradėjus sausinti ežerėlį: taip tampriai žmogaus likimas su žeme siejasi.

Meilė žmogui

Savo veikėjus skaitytojams Katiliškis pristato tokius, kurie jie yra, nei jų girdamas nei peikdamas, su visomis jų aistromis ir dorybėmis. Visi

jie myli, kenčia, meluoja, apgaudinėja, keršija ir daro taip ar kitaip vedini savo įsitikinimų, savo motyvų, apie kurių teisingumą autorius palieka spresti skaitytojui. Reikšmingesniui savo veikėjo pasielgimui pateisinti autorius, lyg geras advokatas, surenka visus galimus faktus ir priežastis, nesigailėdamas, kaip jau minėjome, grįžti nors ir keletą metų atgal į savo veikėjo praeitį. Ar skaitytojų „jury“ tą veikėją pasmerks, ar išteisins? O vis dėlto turės pripažinti, kad advokatas savo pareigą sąžiningai atliko.

Katiliškis nepaprastai gerai moka įeiti į savo kiekvieno veikėjo vidų ir tiksliai perduoti tai, ką jis tuo metu galvoja. Tada jis ne aprašinėja jų mintis, bet kloja jas prieš skaitytoją tokias, kokios jos ten yra, nesikišdamas nė į jų logiškumą nė į teisingumą. Su visais nedasakymais, daughtakiais ir neaiškumais. Tuo būdu ir skaitytojas lyg priverčiamas labiau įsitraukti į veikėjo vidų ir intymiau jį pažinti.

„Ant tilto, turėklų įsikibusi ir persisvėrusi, stovėjo Agnė. Ji žiūrėjo į vandenį ir laukė.“

„Jeigu nieks neateis ir jos neišgelbės, ji šoks į patiltės duburį ir nusiskandins. Ir galės tada džiaugtis, galės žinoti motiną, kai ištrauks ją negyvą ant kranto ir paguldys ant žolės. Galės laktstyti ir plaukus rauti, galės vadinti visokiais vardais ir garbstyti... Neprikels jos niekas. Tada bus jai geriau. Tik jai nepatiko, kad greičiausia i bažnyčia jos karsito neleis nešti ir laidos už tvoros, kur jau keletas panašių skenduolių ir pakuoklių guli. Tas truputį vėsinos jos iškilnios pomirtinės eisenos įsivaizdavimą. Ir tėvo būtų gaila. Jis toks ramus ir geras visada“. (249)

Taip pradedamas skyrelis, kur tik pora psl. paskaičius paaikškėja, kad motina nori Agnė išsiųsti pas krikštamočią, kas jai reikėtų atsisveikimą su mylimuoju Tiliu.

Savo veikėjus Marius Katiliškis puikiai pažįsta. Gi yra sakoma, kad pažinti reiškia mylėti. Taipgi, patvirtins ne vienas šios knygos skaitytojas, kad mylėti reiškia atleisti.

(Bus daugiau)

Skaitvkite „N-nas“

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

Audroms beblaškant

J. Cicėno "Vilnius tarp audrų" knygos parašėje

(Tęsinys)

Buvo dar ir kitas švietimą liečiąs "įstatymas", kuriame buvo sakoma, kad vaikas esąs toliau per 3 klm. nuo mokyklos, negali būti priverstas ją lankyti. Taigi, mūsų žmonės naudojosi ir šiuo švietimo potvarkiu, bet lenkai mokytojai stengdavosi "trumpinti" kelią, o tėvai — ne!

Va, kad ir tame pačiame Vosiūnų kaime! 1937–38 m.m. į šį kaimą buvo atkeltas į valdinę mokyklą mok. Zygmunt Szmitowski (ne Szwitowski, kaip autorius rašo 149 psl.), ramaus ir lėto būdo bei bailus žmogus, nemėgstant bet kokių kivirčių. Bet Lazinkų kaimo agresyvaus mok. J. Kończanin'o kurstomas mokslo metų pradžioje pradeda kibti prie Lekišės, Karalyčios ir Piemenų kaimų tų tėvų, kurie praėjusiais ir ankstyvesniais metais savo vaikus mokė namie. Jis pradeda reikalauti, kad jų vaikai šiais metais lankytų Vosiūnų kaimo lenkų pradinę mokyklą. Tėvai spy-rėsi ir aiškinosi, kad jiems yra per 3 klm. į mokyklą ir todėl gali mokyti savo vaikus namie. Kyla ginčas. Mokytojai Z. Szmitowski ir J. Kończanin dviračių matais matuoja kelią nuo mokyklos slenksčio iki vaikų namų, o tėvai — virvėmis tą patį kelią matuoja! Šie mokytojai suranda, kad nėra trijų kilometrų, o tėvai — per tris klm. Dabar visi, žinoma gerokai pasiginčiję, tėvai ir lenkai mokytojai, vėl virvėmis matuoja nuo mokyklos iki namų kelią, besiginčydami dėl kiekvieno kelio posūkio, dėl kiekvieno centimetro. Tokiu būdu matuoja iki Pr.K. namų slenksčio, Lekišės kaimo gale. Ir štai, matavimų apskaičiavimas rodo 3 klm. ir du metru! Lenkai mokytojai netiki nei savo akims nei apskaičiavimui, todėl ir vėl, taip pat besiginčydami, antrą kartą virvėmis matuoja. Ir vėl du metrai nušaus! Taip tie du metrai nušė lenkų mokytojų ginčo nenaudai. Kaimiečiai tyčiojo — iš tų lenkų mokytojų, sakydami, kad mokytojai nori mesti savo tiesioginę profesiją ir ketina pereiti į matininkus. Bet ir matininkų profesijoje neilgai dirbsią, nes jau daug kaimų išskirstyta į vienkiemius, todėl jie liksią bedarbiais.

Tokie matavimai vykdavo beveik kiekvienoje lenkų pradinės mokyklos apylinkėje, kur tėvai atkakliai kovodavo dėl savo teisių.

7) Lenkų mokytojų seminarijos ir mūsų jaunimas

Lenkų švietimo vadovybė, siekdama pakirsti lietuvių pradinio švietimo darbą, 1927 m. spalio 5 d. uždarė vienintelę Vilniaus Lietuvių Mokytojų seminariją, kurioje šio krašto jaunimas ruošėsi jau-

nosios kartos švietimo darbui. Uždarytosios seminarijos jaunimas neviltingai laukė neaiškaus ne tik savo, bet ir savo tautiečių švietimo klausimo sprendimo. To meto mūsų visuomenės vadovaujantieji asmenys tikėjosi, kad gal kaip nors pavyks atkovoti savo seminariją, todėl jaunuomenės tarpe buvo skleidžiama mintis, kad nestotų į lenkų mokytojų seminarijas, bet lauktų savosios. Deja! Šios viltys neišsipildė. Kurgi tau, žmogau, išsipildys, jei valdžia siekė likviduoti visus lietuvių švietimosi centrus! Juk sakoma, kad varnas varnui akies nekerta. Tad ir lenkų augštesniosios administracinės įstaigos neišklausė teisėtų lietuvių skundų bei prašymų, bet tik patvirtino mūsų seminarijos uždarymo faktą, atseit, džiaugsmingai priplojo savo žemesnės įstaigos "didvyriškai atliktą žygdarbį".

Netekus savosios seminarijos dauguma jaunimo išsiskirstė po įvairias mūsų tautinio darbo sritis, o atskiri asmenys stojo į lenkų mok. seminarijas, kuriose ne kartą patirdavo kai kurių lenkų mokytojų ypatingą spaudimą. Labai dažnai jiems tekdavo skaudžiai pergyventi mūsų tautos užgauliojimą, šmeižimą, niekinimą ir pan. Štai, kad ir šių eilučių autorius su kitais lietuvišiais draugais (D.Š. ir a.a. Vladu Jurkuvėnu) švenčionių lenkų mok. seminarijoje geografijos pamokoj, kai buvo nagrinėja-

ma ir aiškinama apie tarptautinius vandenius, girdėjo mok. Pilawski'o tokį išsireiškimą: Visos kultūringosios tautos ir valstybės savo upes ir ežerus sutarptautina, duodamos susisiekimui naudotis ir kitoms valstybėms. Tik nekultūringos tautos dėl kažkokių tuščių užsispyrimų savo upių nesutarptautina, pvz. liliptinė Lietuva (karłowata Litwa) neduoda mums naudotis Nemunu, kurio dalis teka tos valstybės teritorija.

Žinoma, kai mokytojai taip nusiteikę prieš Lietuvą, tai lietuviai mokiniai negali laukti draugiškų santykių iš savo kurso draugų lenkų mokinių, kurių šovinizmas buvo ugdomas visomis priemonėmis. Štai, kad ir pamokos metu vienam mokytojui su mokiniiais išpolitikavus, mokiny Jackiewicz (gudas nuo Borūnų, bet save karščiausiu lenku laikė!) sarkastiškai drėbėtelėjo: — Kas ta liliptinė Lietuva! Vienas niekas! Mūsų Kusociński (žymus tų laikų lenkų tolimųjų distancijų bėgikas) per dvi valandas per visą Lietuvą perbėgtų! Tai pasakęs, išdidžiai ir paniekinančiai pažvelgė į klasės "draugus" lietuvius. O jau "liliptinė Lietuva", "cham litwin" ir kiti panašūs epitetai buvo girdimi beveik kasdien! Toksai "draugiškas" mokytojų ir lenkų mokinių laikymasis lietuvių atžvilgiu dar labiau mus grūdindavo ir stiprindavo tautinę sąmonę. Žinoma, silpnadvasių sieloje griovė tautinį atsparumą, bet mūsų laimei, tokių buvo labai maža.

(Bus daugiau)

Siunčiame įvairius dovanų siuntinius į Lietuvą ir kitus kraštus. Siunčiame maistą, vaistus, akordeonus, siuvas ir mezgamas mašinas, įvairius laikrodžius ir kitus daiktus. Siuntinius galite patys čia vietoje sudaryti.

Kainos prieinamos, pasiuntimas pigiausias.

AMERLIT SUPPLIES CO.

(GIFT PARCEL SERVICE)

2221 W. CERMAK ROAD, CHICAGO, ILL.
STASYS GRUBLIAUSKAS, Vedėjas

Paskubėkite išsiųsti giminėms ir draugams siuntinį -- DOVANĄ VELYKOMS

Package Express & Travel Agency, Inc.

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y.
Tel.: INgersol 7-6465, INgersol 7-7272

(Licensed by USSR)

Siųsti galima tik naujus daiktus; (medžiagas, drabužius, maisto produktus, vaistus, siuvas, mašinas, akordeonus ir t. t.).

Siuntinių pristatymas garantuotas, o taip pat gavėjo parašu. Visos išlaidos įskaitant muitą apmokama firmos kontoroje. Kiekvienas siuntinys apdraustas.

Siuntiniai adresatams pristatomi laike 2 mėnesių, oro paštu laike 8—10 dienų.

Klijentų patogumui firmos įstaigose yra didelis pasirinkimas ir įvairių rūšių prekių prieinamomis kainomis.

Firma atidaryta kasdien, o taip pat sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Newarko įstaiga sekmadieniais uždaryta.

MŪSŲ SKYRIAI:

78 Second Avenue NEW YORK 3, N. Y. OREgon 4-1540	312 Market Street NEWARK, N. J. MITchel 2-2452	651 Albany Avenue HARTFORD, CONN. CHapel 7-5164
11601 Jos Campau Ave. DETROIT 12, MICH. TOWnsend 8-0298	121 S. Vermont St. LOS ANGELES, CAL. DUNKirk 5-6550	832 N. 7th Street Philadelphia 23, Pa. WALnut 3-1747

3741 W. 26th STREET, CHICAGO 23, ILLINOIS CRAWford 7-2126

PILDAU INCOME TAX
JUSTAS STRIMAITIS, 4617 S. Paulina,
I aukštas, 3-čios durys iš kiemo,
Tel.: FRONTier 6-0954
Kreiptis antradienį ir penktadienį po 4 val.,
o kitomis dienomis — visą dieną.

CHICAGO ŠVARIASIAUS IR
MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

PETRO ŠIRVOKO NUOTYKIAI

Vienas aukštą mokslą lankęs žmogus, Bostono sieloganis, atsiuntė Petru Širvokui laišką, patardamas jam susipažinti su Betinos Baxter stebuklais. Šis štukorius, matyt, nežino, kad Petras Širvokas savo knygoje yra aprašęs daugiau stebuklų ir su juo nutikusių įvairiausių nuotykių, negu bet kurios panos knygoje galėtų būti suminėta. Švaisto knyga apie Petro Širvoko stebuklus ir nuotykius bus pasiųsta, kai du doleriai ateis tokiu adresu: **NAUJENOS, 1739 S. Halsted Street, Chicago 8, Illinois.**

BŪKITE TIKRI,

kad jūsų dovanojami siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Ukrainą ar Sovietų Sąjungos dalis

YRA 100% APDRAUSTI

Siųsdami savo paketus, būkite tikri, kad jūs siunčiate juos per autorizuotą firmą ir reikalaukite apdraudos įrodymų.

Jūsų pačių interese turėti reikalus su patikima bendrove, kuri yra biznyje daugiau, kaip 25 metų. Mes didžiuojamės savo mandagiu, asmeniiniu, atidžiu ir greitu patarnavimu.

Gautus paštus siuntinius mes pakvituojame ir pasiunčiame sąskaitas per 24 valandas.

Atsilankykite į bet kurį mūsų skyrių ir pareikalaukite Vedėjo parodyti jums paliudytą kopiją apdraudos poliso nuorą nuo DURŲ IKI DURŲ. Reikalaukite mūsų puikių katalogų.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street,
Philadelphia 6, Pa.
WALnut 5-3455

1991 Broadway
NEW YORK 23, N. Y.
Telephone: LYceum 5-0900

390 West Broadway
SO. BOSTON, MASS.
Telephone: ANDrew 8-8764

39 Raymond Plaza, West
NEWARK 3, NEW JERSEY
Telephone: MITchell 2-5334

4102 Archer Avenue
CHICAGO 32, ILLINOIS
Telef.: FRontier 6-6399

6446 Michigan Avenue
DETROIT 10, MICHIGAN
Telephone: TASHmore 5-7560

1313 Addison Road
Cor. Superior Ave. & 71st St.
CLEVELAND 3, OHIO
Telephone: UTah 1-0807

683 Hudson Avenue
ROCHESTER, N. Y.
Telephone: BAKER 5-5923

Kas skaito "Naujienas" —

Tiktai tiesą jose ras.

4 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MARCH 29, 1958

DIENU SKEVELDROS

1

Pas dr. Pr. Skardžių nieko nauja: *švilpti*, -ia, -ė, bet pas J. Balčikonį ("Dabartinės liet. kalbos žodyne") jau gana pilnai ir abipusiai vaizdžiai:

"*švilpti* — lūpomis, švilpyne ar kuo kitu išduoti tam tikrą garsą".

Suprantate?! Bet ar kiekvienas žino ar bent numano, kas pasaulyje išpopuliarino švilpavimą? na?!! ogi... lordas Baden-Powell of Gilwell. Taip, skautų įsteigėjas. Anot jo mėsoto šūkio, skautas amžinai giedrios nuotaikos, skautas švilpauja į kliūtis ar pavojus. Ir šį — netgi tarp Vidurio Afrikos juodųjų maža paplitusi! — paprotį paėmė giliai į širdį, atsiprašau — į lūpas šiaip jau šalto būdo anglas. Ne tik užsieniečiai pastebi, bet ir patys Londono gyventojai spaudžia vyriausybę įstatymu uždrausti švilpavimą. Vyriausybė bijo krizės, ir švilpavimo byla nuolat atideda po... naujų parlamento rinkimų. Kol kas, paties miesto burmistro įsakymu, teramu vieną viename Londono parke, bet... ramybės beieškančių kas kartas daugiau, auga spūstis, ir...

Pernai vienos armijos laboratorijų viršininkas (generolas man atleis, kad jo pavardę pamiršau!) spaudos atstovams guodėsi:

— švilpaujantis inžinierius daug prastesnis už bepradedantį ramų žmogų iš gatvės — nekvalifikuotą darbininką...

2

Už 25 c. įsigijau Vaižganto "Tiesiant kelią Lietuvos nepriklausomybei". Vaižgantas, kaip jau buvo minėta, sukaktuvininkas (mirė prieš 25 m.), ir "klimatas" panašus jo metui — vėl tiesiama kelias laisvei atstatyti. Įsiskaitykime į šiuos Vaižganto žodžius:

"Leista žmogui pirma gerai apsirūpinti, nes tai natūralus dalykas: prima caritas ab ego. Tik anaip tol negirtina, jei žmogus per visą savo amžių tiek ir tesisieloja, kaip čia geriau ir dar geriau apsirūpinus, nes jis — visuomeninis asmuo, animal sociale, ir jam privalu rūpintis netik savimi, dalimi, dar ir visuomene, visuma. Ta privalybė, ta pareiga įkvėpta žmogui lyg kokia antroji sąžinė: ją pildant, ramu ir džiaugsminga; ją smelkiant, abuoja ir pikta. Vienas grynas egoizmas žmogaus nepatenkina, juo nepasigirsi; visuomenei gi klijamos darbų ir talentų brangenybės — pačios žmogų iškeltos, pagarbina ir patenkina..."

Neseniai praėjo Vasario 16-ji. Rinkta aukos Tautos Fondui ir — deja, pasirodė, kad lietuviai Amerikoje jau... nebe "visuomeninis asmuo", jau... *nepriklausomas* nuo... tautos rūpesčių.

Ir prisimena, aiman, kito sukaktuvininko (dr. V. Kudirkos) žodžiai iš Lump-Lievšos apybraižos:

"Užgimė, taip sakant, kaip

ir be tėvo; reikėjo būti protestantu, o per apsirikimą apkrikštijo popas; mokinosi pas racių, o pateko tarnauti magazine lenktinių kėdžių; gyveno su motina, o vedė dukterį; buvo prie ligonbučio užveizda, o prisėjo būti paviečio (apskrities) viršininku. Ne patįčiojimui iš žmogaus atkar-toju šitai, o tik norėdamas parodyti pavyzdį, kaip ir ką dirba kartais su žmogum juokdarys likimas" (žr. "Vilkai", Raštų I t., 186 psl.).

Dr. V. Kudirka kita proga (žr. "Varpas" Nr. 2, 1892 m.) rašė:

"... su turtais galima daug gero padaryti ir artimui ir tėvynei, bet tikslai galima, o tai dar ne faktas, kad visi, prieję prie turtų, taip daro. Kiek galima patėmyti (pastebėti), tai iš viso gero ir dėl artimo, o ypač dėl tėvynės, didžturčiai daro mažiausiai, jeigu dar jie šiek-tiek daro. Šis dalykas labiausiai žymu ant mūsų lietuvių".

Dr. V. Kudirkos nuomone, geriausia, kai yra "sandora tarp turto ir sąžinės", kai "pinigas netemdo tėvynės Lietuvos".

3

Pilsudskininkų spauda piktinasi, kad "Geographical Magazine" (1958 m. vasario m.) bendradarbis M. Philip Price, grįžęs iš Lenkijos, savo išpūdžiuos pastebėjo:

"Tarpkario Lenkija (atseit, — Pilsudskio ir Becko) išsiplėtė toli į rytus, užimdama Vilnių, Pinską ir Lvovą, salas lietuvių, gudų ir ukrainiečių jūroje".

Bet... pritaria tam pačiam žurnalistui, kai jis rašo apie Oderį-Neisę, kaip "teisingą Lenkijos vakarų sieną".

Beje, radau eilėraščių, kurių Vakarų lenkai giria, O Lenkijos... konfiskavo. Tai New Yorke iš dangorėžio iššokusio (nusižudžiusio) Lechońio eilėrašties "Čenstachavos Dievo Motina". Tenykštė cenzūra nubraukė šiuos žodžius:

"Jeszcze zagra, zagra hej-na! na Mariackiej wieży, będą słyszeć Lwów i Wilno krok naszych żołnierzy". Tai maždaug: Dar užtrimituos - užtrimituos iš Mariacko (Krokuvoj) bokšto, ir girdės Lvosas ir Vilnius mūsų karių žingsnius...

Sulaikė ir eilėraščių apie arkivysk. Cieplaką (lenkams išėdus vysk. J. Matulevičių, pirmas atžengė į Vilniaus vyskupų sostą!), kuriame autorius mato jį bebudintį "mūsų miestų gynybos pylimuos" ir būdriu sargybinio žingsniu bevaikstantį "tarp Vilniaus ir Varšuvos".

4

Kai žurnalistas paklausė Somerset Maugham'ą (toli per 80 metų amžiaus), ar turi kokių projektų artimiausiai ateičiai ir kokių, gavo tokį atsakymą:

"Taip. Toliau gyventi".

Prieš porą metų Britų Ra-

šytoju Draugija minėjo savo 70 metų sukaktį. Gavo ir Somerset Maugham sveikinimą, kuriame, be kita ko, išreiškė jis eilę savo pastabų. Visu pirma išpėjo saugotis pigių "pragyvenimo kelių", kurių užtinkama televizijoje ir radijuje. Šie šalutiniai įplaukų šaltiniai, girdi, būdami artimi apysakų rašytojų profesiniam darbui, yra podraug ir kenksmingi. Tai paliudija pavardės gabių rašytojų, kurie nuėjo Hollywoodo pagundų keliu, aišku, save sužalodami. Juk ir puikių puikusis golfo lošėjas niekad negali, bent neturi realaus pagrindo, savaime laimėti arklų lenktynėse ar teniso varžybose. Anot Maughamo, apysakininkas turėtų ieškoti pragyvenimo šaltinių ko toliau nuo sa-

vo profesijos. Pataria domėtis ir stengtis įsiskverbti į bankus ar šiaip administraciją.

Cia pat atsiliepė Compton Mackenzie, teigdamas, kad radijo vaidinimai pjesių rašytojui, apsakymėliai ar apybraižos apysakininkui kaip tik pagelbi tobulėti. Ir stebisi, kodėl pats Maugham, kol jaunas ir mažaturtis buvo, naudojosi (radijo dar nebuvo) įvairių teatrų paslaugumu.

Beje, Maugham galėtų verstis ir gydytojo profesija, bet tai jam neateina į galvą (seniai jau seniai, ir tik 3 metus, buvo prakt. gydytojas).

Ak, italų komedijų rašytojas dar gali būti puikus kritikas, kaip pvz. iš blogo vyno gali būti stiprus actas". Ar tiesa, bičiuliai kritikai?

J. Cicėnas

SKOLINK IŠ STANDARD

UŽ

ŽEMESNĮ NUOŠIMTĮ

TAUPLYK PAS

STANDARD—

Stipriausioji Chicagos Bendrovė

Turtas \$60,000,000.00

Atsargos Fondas 5,700,000.00

Chartered and Supervised by the
U. S. Government

JUSTIN MACKIEWICH, Prez.

DARBO VALANDOS: Kasdien, įskaitant šeštad. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak. Trečiadieniais visai neatidaro.

STANDARD FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO

4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: Virginia 7-1141

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

Telefonas: CEntral 6-5208

KAMBARYS 1043

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

Kokia bus paroda Briusely

Dvi meno parodos

Šių metų balandžio 17 d. iki 1958 m. Bet per paskuti-Briusely, Belgijoje atidaroma niuosius 50 metų meno raidoj Pasaulinė paroda, kurioje da- esą užsilikusių šaknų dar iš lyvauja ir JAV. Parodos pro- prieš-cezaninės eros, kurios ga JAV paštas išleido specialų dar nėra nudžiūvusios. Tatai 3 c. pašto ženklelį su Ameri- tie dailininkai, kurie davė kos paviliono parod. planu, kuris pradžia moderniojo meno są apyvarton bus paleistas paro- jūdžiui, bus pagerbti. Pagrin- dos atidarymo dieną. Ženkle- dinis tikslas yra parodyti vi- lis skaisčiai raudonos spalvos. sus sąjūdžius kartu, kokie at- Bus išspausdinta 120 milijo- sirado meno evoliucijoje, at- nų. Ant ženklielio yra toks už- seit: kubizmą, favizmą, futu- rašas: "Brussels Universal rizmą, ekspresionizmą, dada- and International Exhibition izmą, surrealizmą ir abstrak- — 1958". Pirmenybė duodama tizmą.

Būdinga, kad nebus duota detroitiečiams pirkti tuos žen- vietos tautinėms grupėms, tik klelius, nes Detrote gyvena bendra meno sintezė, rem- daug belgų. miantis apskritai moderniojo Lionel Giraud-Mangin, "Les Beaux-Arts" redaktorius prane- meno praktika, kad papildy- ša iš Briuselio, kad ten repre- tų viena kitą. Kaip dabar at- zentacinė meno paroda bus di- rodo, tai paroda turės 300 me- delės svarbos, faktiškai bus no darbų, kuriems atstovaus dvi parodos. Pirmoji paroda 200 dailininkų. Amerikiečiai bus "50 metų moderniojo me- turės nemažą skaičių savų no" sukakčiai paminėti, ati- dailininkų atstovaujančių pa- daroma kartu su Pasauline rodai. JAV skyriuje bus šie paroda bal. 17 d., ir ji baigsis tapytojai: Feininger, Grosz, liepos 21 d. Antroji meno pa- Ernst, Graves, Tanguy, Fran- roda vadinama "Žmogus ir cis, Kline, de Kooning, Pol- menas" su priedu: "Nuo Las- lock, Tobey, Hirschfield, Ma- caux iki Picasso", bus ati- rin ir Shahn. Skulptoriai: Cal- daryta rugpjūčio 8 d. ir baig- der, Gabo, Lipton ir Roszak. sis spalio 15 d. Ta dieną pasi- Daugelis jų yra ateiviai arba baigs ir Pasaulinė paroda. ateivių vaikai.

Esanti svarbi priežastis, dėl Antrojoje parodoje "Žmogus kurios paroda "skeliamas pu- ir menas" bus pabrėžiami me- siau", t.y. 1) surinkta daug niniai atsiekimai žmogaus pa- kūrinių iš muziejų ir privačių žangoje nuo priešistorinių lai- žmonių; 2) nevisi muziejai kų iki šių dienų meno kultū- sutiko ilgam terminui (6 mė- ros slenksčio. Tikima, kad ši- nesiams) skolinti savo šedėv- toje "Kultūros panoramoje" bus iškeltas humanistinis jau- trumas tarp senesnių laikų ir pačias parodas sutvarkyti, ne- šių dienų, mechaninio am- sukemšant eksponatų. Todėl žiaus, žmogaus. Pradedant ar- meno parodos terminas ir chaiška gadyne, kūrinių ne- trumpinamas, pakeičiant nau- bus derinami pagal istorinę- jais kūrinių.

Abidvi meno parodos bus dokumentacija arba pagal to Grand Palais arba "Palais Nr. ar kito krašto žmonių kilmę, 2", į šiaurę nuo bendros pa- o bus laikomi pagal intelek- rodos paviljonų. Palais Nr. 2 tualinę laidą bei plastines iš- buvo pastatytas 1935 m. Briu- vadas, kurias padarė vėles- sely Pasaul. parodai. nieji menininkai — universa-

"50 metų moderniojo me- linio meno raidoje. Kitais žo- no" apžvalginė paroda pa- džiais, — norima subendrinti brės meno kultūros evoliuci- tarptautinio masto viso pa- ją, atseit, nuo Cezanno laikų saulio meno atsiekimus.

Generalinis Pasaul. parodos direktorius M. Emile Langui trumpai ir aiškiai pasakė, jog ši paroda "išreiškia galuti- nius atsiekimus, apvainikuoja ir užbaigia meniškų reikalus, tai ir viskas. Bet naujoms gentkartėms durys tebėra už- darytos".

Taigi, menas eina kartu su žmonių gyvenimu. Kas praė- jo, nebeprisikartoja, ypač kū- ryba. Ji gimsta nauja ir ne- kalta.

M.S.

Mirė Georges Rouault

Praėjusio vasario mėn. vi- dury Paryžiuje mirė visame pasaulyje žinomas prancūzų dailininkas. Georges Rouault, 86 metų amžiaus.

20 metų būdamas Rouault įstojo į meno mokyklą ir kar- tu mokėsi su Henri Matisse.

Daug kam Rouault yra ži- nomas iš jo liūdny šventųjų veidų, klounų, akrobatų ir rū- sčių teisėjų portretų. Sveiku jo koloritu, kaip briliantu, daugelis dailininkų žavėjosi. Rouaulto koloritas tamsus, bet ne niūrus, dvelkias šiltą prie- blanda. Vaizduojami daiktai pasineria tamsiame fone ir vėl iškyla į šviesą. Jie žaidžia tarp šviesios ir tamsios ga- mos. Jo darbo metodus mažai kas žino dėl to, kad savo dar- bu metu jis vengdavo vizito- rių, dirbdavo užsідaręs. Kūri- nį baigti imdavo daug laiko, kartais vieną kūrinį studijuo- davo 25 metus. Nepatenkintas savo darbu, sudegino daugiau kaip 300 paveikslų. Gyvam esant už jo kūrinius mokėda- vo iki \$25,000. Tai buvo nepa- priastas jo kūrybos įvertini- mas, kai kiti jo vienalaikiai, išskyrus H.Matisse, tuo atžvil- giu nebuvo tokie "laimingi".

Rouault didelis individua- listas, nors priklausė poim- presionistų grupei, bet vėliau jis liko nepriklausomas nuo kitų meno kryptių kolegų. Kaip didelis estetas, siekė kū- ryboje estetinės esmės. Jo kū- riniai persunkti kūrybiniu ieš- kojimu, formos originalumu ir puikiu dekoratyviu kolori- tu.

Velionis paliko žmoną ir 4 vaikus.

1958 M. CHICAGOS DAILĖS PARODA

Kaip praėjusiais metais, taip ir ši pavasarį, birželio 14 d. Na- vy Pier parodų salėje atidaro- ma Chicagos dailininkų meno paroda. Šiais metais bus pakei-

timų: paroda susidės iš dviejų skyrių. Vienas skyrius bus jury komisijos atrinktų darbų, o an- ras — be jury komisijos peržiū- rėjimo. Jury komisijon įeina šie asmenys: Lee A. Ault, Reiney Bennett, Boris Margo, Freeman Schoolcraft ir Frederick A. Sweet (pastarasis Chicagos Me- no instituto atstovas).

Chicagos Meno institutas sky- ria \$7,450 premijomis, žinoma, premijų kandidatai bus iš jury komisijos atrinktų darbų sky- riaus. Premijas laimėjusieji dai- lininkai savo kūrinius galės ma- tyti Meno instituto surengtoje kitoje parodoje vėliau. Taip buvo padaryta ir praėjusiais metais.

Šį kartą norintiems parodoje dalyvauti nieko nereikės mokė- ti. Galės pristatyti tik vieną kūrinį, bet kokia medžiaga at- likta. Tik parodos rengėjai pra- šo siųsti geresnius darbus, kad paroda būtų pavyzdinga.

Paskutinė diena grąžinti blan- kus gegužės 1 d. (galima anks- čiau pasiųsti).

Kūriniams pristatyti yra šios dienos: sekmadi., birželio 1 d. iki antradienio, birželio 3 d. Navy Pier salėje.

Paroda tęsis dvi savaites nuo birželio 14 iki birželio 29 d.

Už parduotus kūrinius atskai- tys 20%.

Blankus reikia pasiųsti arba juos gauti šiuo adresu: 1958 Chicago Artists Exhibition, Room 3450, Prudential Plaza, Chicago 1, Ill. Att'n. Miss Mar- tha L. David.

Pastaba: Visi darbai turi bū- ti gerai įremini ir paruošti ka- binimui. Kitaip bus grąžinami.

Parodą rengia bendrai susi- jungusios meno organizacijos. Vadovauja Meno institutas ir Chicagos meras R. Daley.

Lietuviai dalyvauja meno parodoje

Rytoj, kovo 30 d. Conrad Hilton viešbuty 3-me aukšte, 2 val. popiet atidaroma All-Illi- nois Society of the Fine Arts s-gos meno paroda, kurioje da- lyvauja keli lietuviai dailinin- kai. Atidarymo metu bus paskir- tos premijos ir arbata.

—Bal. 19 d. Čiurlionio Gale- rijoje įvyks dail. V. K. Jonyno 50-ties metų sukaktuvinės pa- rodos atidarymas su programa.

Dail. A. Rūkštelė ir J. Pau- tienius grįžo: vienas iš Cleve- lando, antrasis iš Detrito, kur jiems buvo surengtos sėkmin- gos parodos.

THE BIGGEST DOLLAR IN THE WORLD IS THE DOLLAR YOU SAVE

Remiantis Chicagos Savings Bendrovės praeitimi, nuo pat jos isikūrimo 1924 metais, jos pavyzdinga biznio tvarka, ypatingai indėlių saugumo ir dividendų našumo atžvilgiu, nėra saugesnės ir pelningesnės įstaigos pasidėti taupomus pinigus. Pasidėję taupinius pas mus gausite ne tik saugumą — jų apdraudimą iki \$10,000.00, augštą dividendą, bet ir daugelį kitų patar- navimų veltui, už kuriuos kitose įstaigose turėtumėte mokėti.

Taupytojų patogumui Chicagos Savings Bendrovės įstaiga yra viena iš gražiausių ir moderniškiausių įrengtų visoje Illinois Valstybėje.

Milijonai dolerių prieinamoms sąlygoms morgičių paskoloms perkant, statant arba refinansuojant. Lengvi išmokėjimai. (Ant tinkamų nuosavybių darome paskolas net 25 metų išmokėjimams).

Rašykite dėl informacijų.

Mūsų turtas arti \$24,000,000.00.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Ave.

Tel.: GROvehill 6-7575

Chicago, Illinois

ATDARA: pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį atdara nuo 9 iki 2 valandos po pietų.

Keista, bet faktas

Išbandytas automobilio automatiškas važiavimas

Warren, Mich. General Motors technikos centras jau išbandė vienos mylios atstumo plento tarpu automatišką automobilio važiavimą, kurį kontroliavo kelio pylimo apačioje prarastas elektros kabelis.

Tai buvo pirmas toks keleivinio automobilio demonstravimas, davęs aiškų įrodymą, kad jau greitai laiku bus galima pradėti įvesti naują važiavimo ir vairavimo sistemą vienuose keliuose.

Išbandymui buvo paimtas 1958 metų Chevrolet, kuriam vadovavo elektroninis skaičiuotojas (computer) ir serva sistema, kuri perima iš žmogaus rankų visą vairavimą ir valdo automobilį, sekdamas magnetinį taką, kurį sudaro žemos frekvencijos elektros jėga plente po pylimu išvestu kabeliu. Automobilis pats nuvažiavo visą tarpą ir gražiai apsisuko abiejuose galuose, visai žmogui savo rankos neprisidėjus. Tik, norint išsukti iš kelio arba pralenkti kitą automobilį, kai reikia išsukti iš magnetinio tako, pats vairuotojas turi paliesti mygtuką ir mašinai grįžus atgal į liniją, perjungti į normalų bėgį.

Kaip gyvuliai ir paukščiai suranda namus?

Kaip žmonės, taip jų naminiai gyvuliai, ypač šunės, katės, prisiriša prie savo nuolatinių gyvenamos vietos. Jei gyvūlys paklysta, yra pardavimas naujam savininkui, ar išvežtas ir paklaidintas, jisai, matyt, kaip ir žmogus, pergyvena savo namų ilgesį ir stengiasi į juos sugrįžti. Reikia stebėtis, kaip daugelis jų, kad ir sunkiausiomis sąlygomis, sugrįžta.

Mažiau žmonėms žinomas laukinių žvėrių, paukščių, vabzdžių, vėžlių ir daugybės kitų gyvūnų, net žuvų "instinktas" surasti savo namus.

Kaip jie tai daro? Mes paprastai sakome, kad jie turi instinktą, bet tai tėra tušti žodžiai, kurie nieko nepaaiškina, rašo Roberts Mann "Nature Bulletin" Nr. 515.

Kad ir stebinantis dalykas, daugelis gyvūnų ir paukščių yra, atrodo, išvystę paveldėtą jausmą, kuris jiems padeda sekti išorines sąlygas ir jomis vadovautis savo kelionėse. Bet visai neaišku, kaip gyvuliai suranda kelią namo, kai jie aklinai uždaryti nugabenami ir paleidžiami toli, už šimtų mylių nuo namų, ir grįžta net ne tais pačiais keliais, kuriais buvo išvežti.

Idomiausia, kaip žuvis suranda savo gimtinę ir gyvenamuosius vandenius. Mėgiamiausia Illinois upių žuvis bass (basas, jūrų ešeris: žiūr. Lailio žodyną) yra ryškus pavyzdys. Buvo sugaudyta daug

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MARCH 29, 1958

tuzinų tų žuvų Illinois upeliuose, ir jas paženklinus, paleista tolimose upelių šakose bei vingiuose. Kai po tam tikro laiko buvo patikrinta, tai daugiau kaip 50% tų paženklintų basų rasta vėl grįžus į savo nuolatinius vandenius. Vienas netrukus grįžo, nors buvo paleistas visai į kitą upelį už kelių mylių. Žinoma, žuvis gali grįžti, kai upokšniai priklauso tai pačiai upės sistemai ir tarpusavy susijungia.

— Koks šventasis su dodegas? — Atsakymą rasite MŪSŲ KNYGOJE. Gaunama NAUJIE NOSE tik už \$1.00

CONSTRUCTION HOME SERVICE

Lietuvių Statybininkų Sambūris

2618 West 71st Street

Chicago 29, Illinois

PROspect 8-4268 — PROspect 8-4269

V. ŠIMKUS

Rangovas, naujų namų statyba, remontas, kabinetai, staliaus darbai.

K. BUTKUS

Namų pagerinimas, aluminijaus ir stiklų: durys, langai, jų stogeliai, tvoros ir kita.

J. RAUDONIS

Cemento darbai.

V. VAITEKŪNAS

Dažymas, dekoravimas iš lauko ir vidaus.

A. STANČIAUSKAS

Šiluma gazų ir alyva, oro vėsintuvai ir skardos darbai.

F. KAIRIS

Vandentiekis ir kanalizacija.

RAŠTINĖ ATDARA KASDIEN NUO 9 RYTO IKI 9 VAL. VAK.

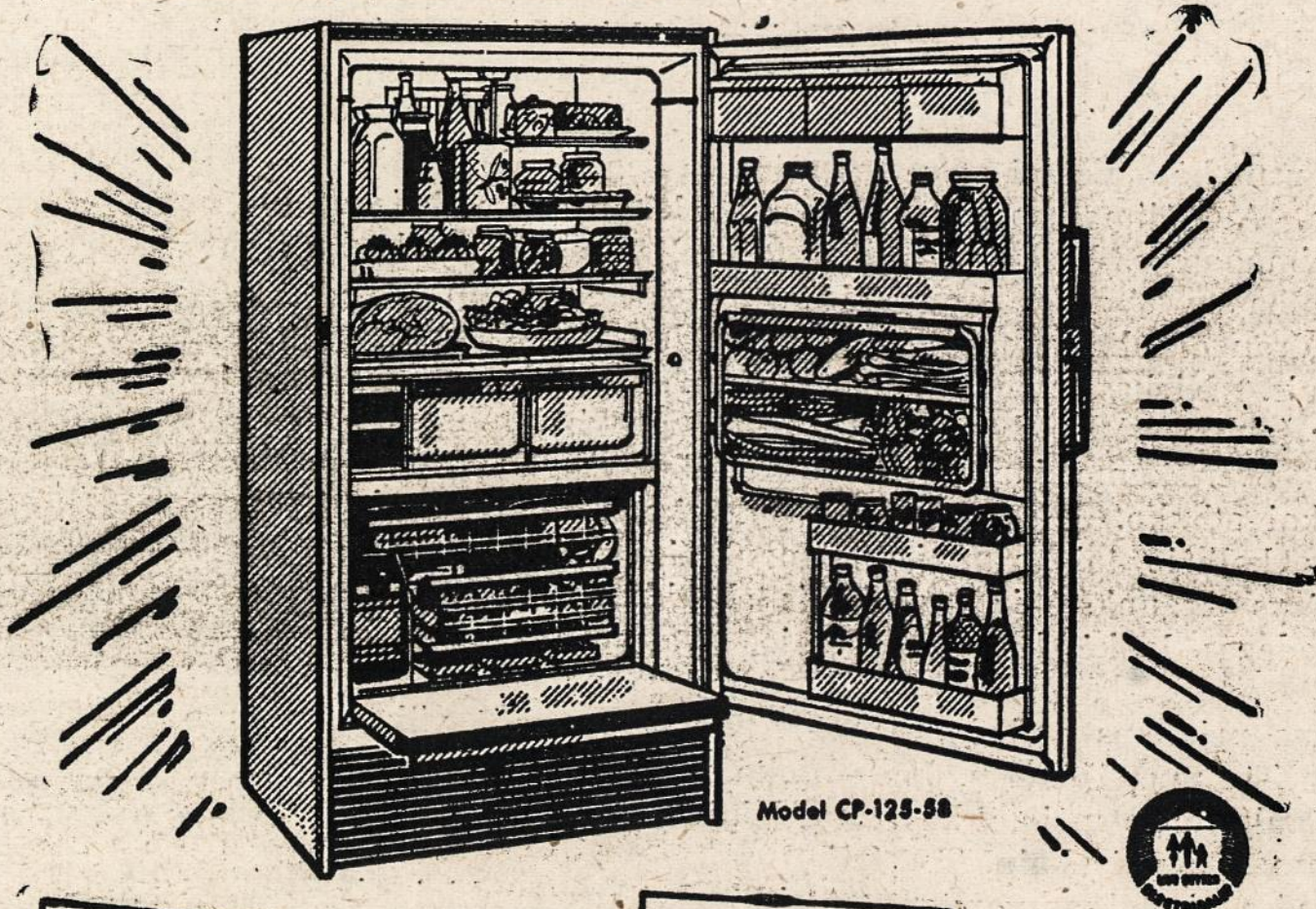
GARSINKITĖS NAUJIENOSE

SPECIAL SHOWING

'58 FRIGIDAIRE

COLD-PANTRY COMBINATION

NEW Sheer Look PLUS—Already a year ahead of the field, Frigidaire moves even further in front with the New Sheer Look PLUS—a design so all-out stunning that it could come only from the best-known name in home refrigeration—FRIGIDAIRE!

NEW
Turquoise—
cool as a
mountain lake.

NEW
Sunny Yellow—
cheerful as a
sunbeam.

GLAMOROUS
Charcoal Gray—
goes with
everything.

POPULAR
Mayfair Pink—
most sought-after
kitchen color.

NEW INSTANT ICE SERVICE that showers a trayful of "frosty-dry" cubes into a party-size, pull-out bin.

NEW ROLL-TO-YOU SHELVES that bring the foods to you. No space-wasting rounded corners or bulky center post.

NEW PICTURE WINDOW HYDRATOR WITH ALL-WEATHER MOISTURE CONTROL Keeps fruits and vegetables always in view. New Moisture Control keeps them dewy fresh.

PLUS: giant zero zone Food Freezer. Automatic Defrosting and Amazing Flowing Cold In the Refrigerator Section.

NEW Sheer Look Colors
—Sold at the price
of white!

LEO BERMAN FURNITURE AND APPLIANCE STORES

1638 W. 63rd Street

(One block West of Ashland on 63rd St.)

HEmlock 4-6800

3422 Michigan Ave.

Phones: Waterfall 8-8400

East Chicago, Indiana

East Chicago 5611

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

Tyla nėra gera byla

Tikra pasaka

Vieną kartą Liūtas sušaukė visus žvėris ir jiems tarė:

— Nemokyti esat.

Toks tiesus ir atviras jų karaliaus žodis visus nustebino ir iš pagarbos savo valdovui žvėrys nulenke galvas. Kas išdrįs viešai teigti, kad jis yra mokytas?

— Nusibodo man jūsų muzika, — tęsė toliau Liūtas. — Šaukiate vieną balsan, kad net baisu. Miegoti negaliu. Nė pailsėti. Ar jūs žinote, kad miškas rezonuoja?

Niekas tokio žodžio negirdėjo ir nežinojo, ką jis reiškia.

— Ne! — atsakė visi kartu.

— Kada vienas šaukia viename miško gale, kitas atsishaukia kitame, — paaiškino žvėrių karalius, — tik storesniu balsu ir daug garsiau: už vieną atsiliepia du!

Reikalas buvo per daug rimtas, kad kas imtų abejoti. Todėl žvėrys tik labiau pritūpė ant užpakalinių kojų ir pakėlė uodegas aukštyn truputį jas pavirzgindami, kas reiškė kad taip, kaip karalius sako ir yra. Liūtas tęsė:

— O balsų aš girdžiu jau tiek, kad, rodos, nė žvėrių mano karalystėje tiek nėra. Miško ramybė aiškiai sudrumsta. Auklėjimas pasidaro nebeįmanomas. Vaikai nebesusikalba su tėvais, draugai su draugais, kaimynai su kaimynais. Niekas nežino kas kur šaukia, nė kas kur atsiliepia. Žvėriškumo jausmas begėdiškai atbuko.

Liūtas kalbėjo taip rimtai, kad žvėrys tik unkštė ir, nuleidę uodegas, laukė, kas bus toliau.

— Savo priešams padėdam. Jie atpažįsta mus iš balsų. Iš mūsų šauksmų atspėja, kas mes esam ir kur ir kaip. Todėl — visa rimtai apsvaistę ir pasyverę — skelbiu visų miško gyventojų žiniai be rasės, tikėjimo ar spalvos skirtumo TYLOS DEKRETĄ. Kas sulaužys miško tylą — bus nubashtas mirtim. Išsiskirstykite ir savo pakulas tyloje kedenkite!

Liūtas užbaigė kalbą ir išdėdžiai atsigulęs po medžių liepė vilkui kasyti jam nugarą.

Tylos dekretą paskelbus, žvėrys išsiskirstė nepravėję burnos. Stojosi visuotinė tyla. Net medžių lapai nejudėjo. Žinia pasiekė paukščius. Ir jie sušaukė paskutinį susirinkimą — išsamiai klausimą narpliojo, kas snapais, kas kojom. Po ilgų ginčų, būdami to paties miško gyventojai, nutarė solidarizuoti. Paukščių tylos dekretas buvo dar griežtesnis. Keltis aukštyn ir leisti žemyn tegalima suglaustais sparnais, kad šių plasnojimas nekeltų šlamėsio ar vėjo. Kalenimas, čirčilenimas, burbuliavimas, zirzirlenimas ir visi panašūs komunikacijos aparatai griežtai uždrausti naudoti miško zonoje. Įvairūs su-

siburiavimai, partiniai ar spalviniai susirinkimai, rudėniniai suskridimai bei susigrupavimai, metiniai suėjimai, chorų repeticijos ir net solo koncertai uždrausti ir panaikinti. Varnoms, šarkoms, žvirbliams ir kitiems, daugiau mėgstantiems būriuotis, išleistas papildomas įstatymas, leidžias skraidyti tik po du ir tam tikromis valandomis.

Paukščių nutarimai iškilmingai pranešti Liūtui, kaip bendros tvarkos prižiūrėtoji.

Vilkas labai išalko bekasydamas savo valdovui nugarą. Kai šis užmigo jis išdūlino miško gilumon kokio nors užkandžio medžioti.

Užstojo dar didesnė tyla. Absoliuti ramuma. Nei žvėrelis, nei paukštėlis, nei joks miško gyvūnelis nesujudėjo, nesušlamėjo, nesuriko, neuždainavo, nesučilbėjo. Visi pradėjo gyventi neįprasta kapų tyloje. Visas miškas, kadaise skambėjęs ir žaliavęs, dabar atrodė kaip vienas didelis kapinynas.

Ilgai ir saldžiai Liūtas miegojo. Kai nubudo, nesusigaudė, kas čia dedasi. Žiūrėjo ten, žiūrėjo šen. Aplinkui, žemyn ir aukštyn. Tyla, keista tyloje. Pagaliau atsiminė, kad tai tylos dekretas taip sąžiningai vydomas. Niekada jis nebuvo gyvenęs tokioje tyloje, tokioje ramybėje. Jis netikėjo, kad žvėrys gali taip tylėti. Niekada nepagalvojo, kad paukščiai gali taip negirdomis skraidyti. Liūtas tebesvajavo, kai prie jo sugrįžo vilkas, uodegą pabrūkęs.

— Alkanas, — sakė vilkas. — Niekas neradau ir nieko nesumedžiojau. Visi pasislėpė tyli.

Atsiduso vilkas sunkiai ir atsigulė toliau, visai nemanydamas kasyti Liūtui nugarą.

— Kaip atrasti ir atpažinti? Kas yra kas ir kas yra kur? Staiga Liūtą suėmė diegliai. Šoną pradėjo skaudėti ir ausyse spengti: aiškiai bugneliai trūko, nepratę prie tokios ramybės ir tylos. Ir alkis toks...

(Tęsinys 9-tam psl.)

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAİKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. iš ryto ir nuo 7 iki 9 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 10 iki 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais. Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

WALbrook 5-9106 — RANDolph 6-1190
DR. JONAS G. BYLA
nervų-smegenų ligos, chirurgija
104 SO. MICHIGAN AVE.
Kambarys 615
Konsultacija tik susitarus

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadieni nuo 1-4 ir 7-9. Antrad. nuo 1-5. Trečiad. ir Šeštadieni tikrai susitarus.

Ofiso telef.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEVERly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų. Trečiadieniais pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867
DR. BR. GAIŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS
PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvės Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val: kasdien nuo 2-4 po pietų ir 7-9 vakaro.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta
Ofiso telefonas: PROspect 6-3838
Rezid. telefonas: REpublic 7-9199

GROvehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juska
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAİKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel.: OLYmpic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th CT., CICERO
Kasdien 10-12 ir 4-7 val.
Trečiad. ir šeštad. tik 10-12 val.

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais 12-4 val.
Butas: 1634 So. 49th Ave., Cicero, Ill.

Ofiso telefonas: LAFayette 3-3210
Jei neatsiliepia šaukite KEDzie 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val: kasdien po pietų nuo 12-2:30 Daily afternoons
Val: kasdien po pietų nuo 12-3. 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Rezidencijos: PROspect 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
(71-oji ir Campbell Ave.)
Ofiso tel.: HE 4-1202 arba RE 7-9700
Valandos: pirmad., ketvirtad. ir šešt. 1-4 val. p. p.; antrad. ir penkt. 5-8 v. v. Trečiadieniais uždaryta.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS-LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9-11 val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų. Trečiadieniais uždaryta.

Dr. Julia Monstavičius
GYDYTOJA IR CHIRURGE
10748 SO. MICHIGAN AVE.
Tel.: PU 5-6766
Nakti skambinti rezidencijon.
1653 W. 103rd St., Beverly Hills
Tel.: BEVERly 8-3946
Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po pietų kasdien, išskyrus trečiadienius. Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. po pietų.

Dr. Juozas PAUKŠTYS
DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(ėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p. 7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12. Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2-4 ir 6-8. Ser., Subat. ir Nedėl. tik susitarus.
Ofiso telefonas: YARds 7-4787
Namu telef.: PROspect 6-1930
Jei neatsilieps viršutiniai telefonai, šaukite Midway 3-0001

8 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MARCH 29, 1958

Telef. ofiso: CLIFFside 4-2896
Rezid.: LAFayette 3-1172
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų
Šešt. 2-6 val. popiet. Išskyrus šeštad.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas 5100 SO. WESTERN AVE.
Tel.: PROspect 8-1223 arba WE 6-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro, antrad., trečiad. ir penktad. 6-9 v. v. šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Kampas 71 ir Campbell Ave.
Ofiso telef.: HEMlock 4-2123
Rezid. telef.: GIBson 8-6195
Atostogose iki balandžio 1 d.

Tel.: ofiso ir rez. PROspect 6-9400
Dr. Ona Vaškevičius
(VĀŠKEVIČIUTE)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1-3 popiet. ir nuo 6-8 val. vakaro; šeštad. 1-4 popiet. trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

C. Z. VEZELIS
DANTŲ GYDYTOJAS
4645 S. ASHLAND AVE. YA 7-2244
Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo 6 iki 8. Trečiadieniais uždaryta.

Tel.: ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0742
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31os gatvių)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val. šeštadieniais 2-4 val. po pietų. Sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai-Protezai, Med. Bاندازai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI
Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
VAL.: 10 ryto iki 8 vak. (trečiadienį uždaryta). Šeštad. 10 ryto iki 3 p. p.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YARds 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šeštad. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

Dr. Kazimieras MICHEL
Optometristas-Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įveda netikrą — artificialę aki pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YARds 7-6616
Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro.

DR. S. VAITUSH, Opt.
Palengvins akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svajimo arba aptemimo, nervuotumo, skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliaregystę. Prirengiu teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminavimai daroma su elektra, parodancia mažiausias klaidas. Speciali atyda kreipiamą į mokyklos vaikus.
VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro. Šeštadieniais iki 4 val. vakaro. Trečiadienį ir sekmad. uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YARds 7-1373

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Nežiūrint dieglių, Liūtas išsirengė maisto ieškoti, nes pilvas kaip armonika grojo.

Grįžo Liūtas į savo guolį tik po trijų dienų nieko nepėšęs. Tik labiau perkaręs ir išalkęs. Paširdžius taip diegė, o vidurius tiesiog kas raute rové.

— Baigta, baigta... — galvojo sau Liūtas.

To negana, skundai pradėjo plaukti iš visų miško pakraščių. Visi žvėrys buvo nepatenkinti. Dideli ir maži. Vieni mirė bado, kiti galą gavo negalėdami pakelti tylos.

— Visą amžių gyvenome kaip žvėrys, o dabar kas iš mūsų beliko? Merdime, merdime... Žalojame gražų ir garbingą miško vardą, njekiname ir laužome savo protėvių gražias tradicijas! Galas mūsų rasei.

Tačiau Liūtas liko nepajudintas, nors skausmai jį dar labiau suspaudė ir ausys visiškai nustojo tarnauti.

Pagaliau atsiliepė paukščiai. Ir jie kentėjo. Mirė negalėdami pakilti, mirė negalėdami dainuoti. Mirė negalėdami pakeisti savo prigimties ir gyvenimo būdo.

— Mes galime nusileisti suglaustais sparnais, bet kaip pakilti neplasnojant?

O varnos tai tiesiog begėdiškai laužė įstatymą: slaptai posėdžiavo, darė susirinkimus ir pletkavojo kaip įmanydamos.

Liūtas jau gulėjo leisgyvis. Nieko negirdėjo ir nejudėjo. Pagaliau jis tarė vilkui:

— Eik ir pakviesk man gydytoją.

— Kur aš rasiu gydytoją — atsiliepė vilkas, — kad ir jam uždrausta šaukti?

Liūtas dar pajėgė pakelti koją ir spirti vilkui į snukį.

— Esi kraugerys, — atvirai kalbėjo Liūtas vilkui — tavo protas nagais užleistas. Meilė tau yra mėsa. Eik ir pakviesk man gydytoją, jei nori būti palaidotas su sveiku kailiu.

— Mirštu iš bado! — Kalendaras vilkas dantimis žiūrėdamas į suliesėjusį Liūtą. Ir seilės jam varvėjo pasigailėtinai. Liūtas labai pasipiktino tokiu vilko elgesiu, bet neturėdamas kitos išeities nutvėrė šalia savęs ramiai tupinčią kurapką ir metė šiam į nasrus.

— Sprink ir eik!

Po geros valandos vilkas grįžo vedinas gydytoją Briedį, moralistą nuo ausų iki nagų.

Briedis ėjo atsargiai, prisi laikydamas visų dekreto taisyklių. Priėjęs Liūtą jis atsistojo jam ant uodegos. Nors ir mirties patalė gulėdamas, Liūtas dar pajėgė taip surikti, kad Briedis turėjo paimti pliuulę nuo išgaščio.

— O — ramiai kalbėjo Briedis — štai kur tu esi.

Ir pradėjo gydytojas Briedis apžiūrinėti ligonį. Vartė jį taip, vartė šiaip, vartė dar kitaip. Pagaliau spyrė jam koją į paslepsnes. Liūtas subliovė. Briedis spyrė jam į kitą

šoną, paskui į užpakalį, paskui į sprandą, paskui abiem kojom atsistojo ant uodegos, paskui atsitraukė kelis žingsnius atgal ir atsiraitęs ragus rėžė Liūtui į pačią paširdį.

— Užmuši, užmuši mane! — šaukė Liūtas.

— Gydau. Visus taip gydau. Visiems padeda, padės ir tau.

Kai dar po kelių smūgių Liūtas krito be sąmonės, vilkas iš nuošaliau gydymą stebėjęs, tarė:

— Šiandienai užteks, daktare. Vaistai per stiprūs.

— Gydymas bus ilgas ir sunkus, — pastebėjo Briedis, užtepdamas jodo ant vienos savo kojos, kurią sužeidė į Liūto dantis, — pačioje sveikatoje nelabasis. Rytoj atsivesiu savo asistentą ir gydysime dviese.

Nors ir labai primuštas Liūtas, išgirdęs, kad rytoj jį gydys du, labai nusigando ir atsiliepė:

Tada Briedis užpakalinėmis kojomis taip dėjo Liūtui į pažandes, kad šis tris kartus apsisvertė ore ir pasikabino ant sausos beržo šakos.

— Jis yra griežtoje gydytojo priežiūroje, — tarė nueidamas Briedis. Vilkas jį palydėdamas paklausė:

— Kur rasiu tavę rytoj?

— Nežinau, — atsakė šis. —

Einu ieškoti pačios. Pasimetm paskelbus tylos dekretą, uždrausta šaukti. Mano visa giminė pavojuje.

Kai vilkas grįžo palydėjęs Briedį, Liūtas buvo jau nukritęs nuo šakos ir sunkiai alsavo. Vilkas pasakė, ką girdėjo ir nuo savęs pridūrė:

— Jei neras pačios, gydymas rytoj bus sunkus, valdove... Liūtas jautėsi per silpnas pykti ar kalbėti. Vilkas tęsė:

— Suprantama, kad tau gydymas padės. Bet jeigu tu numirtum, valdove, kas tada? Briedis bus paskelbtas žvėrių karalium ir kokio iš to tau nauda? Argi taip mirė tavo tėvas? Jeigu jau mirti, tai kaip dera Liūtui! Kas matė, kad visokie miško perėjūnai, tegu ir moralistai, Liūtą spardytų kojomis? Į ką tavo kailis panašus, Valdove...

Liūtas labai nyršo tokią kalbą girdėdamas. Jo kilnumas buvo užgautas. Tačiau jis tylėjo, o vilkas tęsė:

— Ar tu nematai, kad tyla mus visus žudo? Ramybė atima mūsų duoną, užsiėmimą, gyvenimo džiaugsmą? Mums, žvėrims, Valdove, tyla nėra gera byla. Atšauk tylos dekretą. Tegu ir vėl kuriasi partijos, sąjungos, bendruomenės... Tegu šaukia visais balsais kas tik gali ir kur tik gali. Kuo daugiau balsų, tuo tavo stipresnis; juo daugiau spalvų, tuo tavo ryškesnė... Tegu veisiasi pagal jų pačių plauką...

Vilkas alsavo Liūtui pačion panosėn, maldaudamas susiprasti ir atšaukti tylos dekretą savo paties labui.

— Argi toks vilkas buvo, — galvojo sau Liūtas su užuojauta žiūrėdamas į alkana vil-

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR GAZOLINO STOTIS

Lyginimas, dažymas, taisomi ir reguliuojami (tune-up) motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. Alyva, baterijos ir padangos. Taip pat mano garaže perkamus duslintuvus įdedu veltui.

Mes pataisome.

Leiskite mums pataisyti radiatorių.

Ar reikia pagalbos?

(MUFFLERS INSTALLED FREE)

Ford 1941-53	\$8.25	Mercury 49-51	\$8.95
Chevrolet. All 1937-53	8.25	Oldsmobile 6, 41-50	8.20
Chevrolet 54-55	9.95	Plymouth 42-56	9.95
Chrysler 6, 42-52	9.91	Pontiac 37-54	8.95
Dodge 6, 42-56	9.95	Buick 37-52	12.00

IR TAIP PAT ČIA NEIŠVARDINTIEMS AUTOMOBILIAMS. Išmetimo paipą įdedama veltui, leigu perkama kartu su duslintuvu. DARBAS ATLIEKAMAS PATYRUSIŲ MECHANIKŲ. Dirbtuvė atidaryta: nuo 8 val. ryto iki 9 val. vak. Sekmad. uždaryva.

M. Č E S A S

1934 West 59th Street

Tel.: GR 6-9136

PADĖKIME ARTIMIESIEMS LIETUVOJE IR SIBIRE

Artinasi Velykos, o mūsų artimieji neišdrįsta prašyti vaistų, aprangos, o ypač maisto, todėl susirūpinkime ir paskubėkime suteikti jiems velykinį džiaugsmą, pasiūsdami tikrai vertingus siuntinius per mūsų visiems žinomą lietuvišką istaigą, kuri siunčia aukščiausios rūšies prekes iš Europos valstybių už žemiausias kainas; maisto iki 44 svarų, anglišku medžiagu iki 22 svarų. Mūsų siuntiniai pilnai apmokėti. Aukštesniosios kainos, pažymėtos raide S,—Sibirui.

No. 32 — \$55.65—S—\$58.00

11 sv. rūkyto kumpio
5 svarai cukraus
5 sv. kvietinių miltų
2 svarai kakavos
2 svarai bekono
2 svarai dešros
1 sv. 13 oz. sviesto
1 sv. 13 oz. margarino
1 sv. pieno miltų
1 sv. kiaušinių miltų
1 svaras šokolado
1 svaras kavos
1 svaras medaus
15 oz. razinų
8 oz. kepinui pulv.

No. 33 — \$30.50—S—\$32.85

20 sv. kvietinių miltų
18 sv. kiaušinių taukų
1 sv. kiaušinių miltų

No. 37 — \$48.45—S—\$50.80

Ligoniams ir Sibirui

10 sv. vynuogių cukraus
5 sv. medaus
5 sv. džiovintų vaisių
4 svarai sviesto
4 sv. kepenų pašeto
3/4 sv. vištienos
1 svaras kakavos
1 sv. šokolad. saldainių
7 oz. Jell-O
160 kubikų buliono.

No. 39 — \$26.90—S—\$29.25

10 sv. kvietinių miltų
9 sv. taukų
5 sv. monų
5 sv. ryžių
5 sv. cukraus
1 sv. 11 oz. makaronų
1 sv. pipirų
2,000 tablečių sakarino.

Siųsdami užsakymus raštu, rašykite aiškiai adresus ir pridėkite čekį. Darbo valandos, išskiriant šventadienius, 9—6 val.

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 West 26th St., Chicago 23, Ill., USA.

Tel.: CRawford 7-2126

SKYRIAI:

3305 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill., USA
6908 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio.

Tel.: LAfayette 3-2021

UNIVERSAL PARCELS SERVICE CO.,
1267 W. Fulton St., Grand Rapids 4, Mich.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

su iš anksto apmokėtu maitu ir 100% garantuoti

NAUJI DAIKTAI, MEDŽIAGOS,
ODA, VAISTAI, MAISTO PRODUKTAI

Geriausioji rekomendacija mums, tai
daugelis tūkstančių klientų visame
Jungt. Amerikos Valstybių krašte

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 So. State Street, Chicago 4, Ill.

Ar esate matę mūsų puikų medžiagų (vilnonių, sintetinių, medvilninių), odų, skepetaičių, kojinių, etc., pasirinkimą?

Mūsų firma turi savo atskira sutartį su Inturistų Maskvoje nuo 1947 m.

Nemokamai vieta mūsų klientų automobiliams pastatyti.
Telefonas: WAbash 2-9354
Reikalaukite naujų katalogų.

Mes išsiunčiame Jūsų siuntinius tiesiai iš Chicago ir pristatome kiek tik galima greičiau.

Geležinė uždanga be sidabrinio pamušalo

Rašinėjo sau Stasė Prapuolenytė eilėraščius į katalikiškus laikraščius ir niekas jai nieko nesakė: juk daug kas rašinėja. Pagal mūsųose nusi-stovėjusią taisyklę, parašiusi atatinkamą skaičių eilėraščių bendros paskirties laikraščiuose, ji jau įgavo drąsos kyštelėti vieną ir literatūros-kultūros žurnalui. Ten redaktoriui gal trūko medžiagos ko-kiam plyšiui užkisti, o gal ir dėl to, kad eilėraštis pasirodė neblogesnis už daugelį jau spausdintų, gi poetės vardas girdėtas — atspausdino.

Pasitaikė taip, kad eilėraštį paskaitė mūsų veteranas poetas Kleopas Jurgelionis. Kleopui patiko. Gi Kleopas, matyt, impulso žmogus: tuojau — brykšt žurnalo redaktoriui pa-negirikos laiška, va šitokiais sakiniiais išmargintą: "... aš ją, poetę, sveikinu, kaip lietuvių poezijos — ir iš tiesų Vakarų pasaulio poezijos — atgimimo pirmąją kregždę... Aš tik trokš-tu, kad ji apsisaugotų nuo vi-sų negeistinių modernizmo (niekingos poezijos) įtakų. Vėliausiais laikais aš nieko taip gražaus ir giedro, kaip Prapuolenytės 'Mieli žodžiai', neužtikau nei anglų, nei pran-eūzų, nei lenkų poezijoje".

Redaktorius, spėju, laišką persiuntė poetei. Ta gi, pasi-jutus, kad Nobelio premija jau ranka pasiekiamai arti, Kleopo inspiruota, pasiryžo, žūt būt, išgelbėti Vakarų pa-saulio poeziją, išleisdama ei-lėraščių rinkinį. Sekantis žin-gsnis, žinoma, bus pareiški-mėlis Lietuvių Rašytojų Drau-gijai. Ten iš 15-kos balsų aš-tuonis vis šiaip taip gaus. To-liau? Tikriausiai į PEN klu-bą...

Juokai juokais. Bet pavers-kime keletą lapų S. Prapuole-nytės pirmojo eilėraščių rin-kinio "Mieli žodžiai" ir pasi-žiūrėkim, ar iš tikrųjų ši poe-tė-debiutantė yra genijus, ar jai tik atsitiktinai vienu eilė-raščiu pavyko apgauti senąjį Kleopą.

Poetinė intuicija ar paprastas nesugebėjimas

Perskaite vien kelis pirmuo-sius rinkinio eilėraščius, jau beveik galime sutikti su Kl. Jurgelionio nuomone, užrašy-ta knygelės aplanko paraštėje, kad poetė "taip rašyti neiš-moko ir nebuvo kitų išmokin-ta", bet, kad "ji taip rašo iš gilių poetinės intuicijos", jau vargu hepatikėtumėm. Štai at-sitiktinai atverstame lape ei-lėraščio "Jūra ir žmogus" pir-masis posmelis:

Išsiliejęs plačiai vandenynas
Skalauna uolėtus krantus,
Ant smulkių akmenėlių pa-
kloto
šildos mažytis žmogus. (14)

Vien tik iš šio posmelio ga-lime padaryti išvadą, kad ši debutantė ne tik kad jokios poetinės intuicijos neturi, bet ir lietuvių kalbos dvasios ne-

supranta, nė jos žaismingumo nejaučia. Gi šis posmas, nei geriausias nei blogiausias rin-kinyje, labai betgi jam cha-rakteringas.

Tačiau skyrelio pradžioj su-tikdama su mintimi, kad Pra-puolenytė "neišmoko ir nebu-vo išmokinata", konkrečiai tu-rėjau galvoje du aspektus. Pirmas — debutantė tikrai niekuo neseka ir jokių įtakų jai nebūtų galima nuoširdžiai primesti. Tiesa: ji prisiran-kiojus daugybę banaliausių šampų a la: "armonika su-virko", "melancholiška rau-da", "laikas slenka virš gal-vos", "nubilda sunkvežimiai", "savo krauju palaistę žemę", "neužkasė savo talentų", "ato-mo ženkle" ir begales pana-šių; gi nors jie tūkstančius kartų būtų girdėti, kas jų tik-rasis autorius — negalėtum pasakyti. Štai, kad ir tokis "perliukas" iš eilėraščio Pa-žaislio Marijai:

Neškim rūtelę jai,
Žibuoklių vainikus,
Barstykime rožes,
Bijūnų lapelius.
Žibuoklės kuklumu,
Rožės širdim tyra,
Bijūnai tai malda
Kentėjimas — rūta. (31)

Ar tai labiau primena gim-nazistės dienoraštį ar L. Jaka-vičiaus juokų kalendorių — tikrai būtų sunku pasakyti.

Antras — Prapuolenytė tik-rai neišmoko, arba permažai išmoko lietuvių kalbos grama-tikos. Štai pavyzdėliai: "Bal-tas švyturio sargas nesveikins tave". (Sveikins — ką? ne-sveikins—ko?); "Ten džiaugs-mas žmogaus širdį nepasie-kia", (pasiekia širdį; nepasie-kia širdies); "Neišaugins pa-vargusiam keleiviui pasiremti lazda" (išaugins — ką? neiš-augins — ko?).

Ar čia lyrika ar politika?

Kas iš mūsų nerašė apie meilę ar jos nebuvo paveik-tas? Beveik kiekvienas rašė-me, tik labai mažai kas iš mū-sų tespausdinome. O ir iš to, kas buvo atspausdinta, labai mažai kas tebuvo tikrai verta spausdinti. Nesistebime, kad šia tema rašo ir Prapuolenytė. Štai didesnė pusė eilėraščio Meilė:

Laisva, kaip oras,
Žeme pulsuoja Meilė.
Meilė nežino laiko, tolybių,
Meilė nežino Geležinės Už-dangos. (30)

Turim sutikti su poete, kad nors jos teigimai nėra nauji, bet jie teisingi. Tik vieno da-lyko čia trūksta: poezijos. Ta-čiau autorei mano pabrauk-tasis terminas matyt taip pa-tinka, kad ji naudoja jį net keliuose eilėraščiuose.

Įvedusi Winstono Čiurčilio nukaltąjį terminą "geležinė uždanga", Prapuolenytė nu-taria lietuvių poeziją pratur-tinti dar ir "sidabrinio pamu-šalu", taip mėgiamu amerikie-

Kalbėki man

Apie gražiausius daiktus žemėje;
Kalbėki valandas, dienas, metus,
Kad nuo tų žodžių
Mano siela skambėtų.

Lyg sidabrinis šydas

Tavo žodžiai mano širdį gaubia,
Ir pro tą šydą visa žemė blizga,
Kaip šarmoti medžiai tėviškės sode
Kąlėdų rytą.

Kalbėki man, kalbėki

Valandas, dienas, metus,
Kad nuo tų žodžių
Mano siela spindėtų,
Kaip sniegas laukuose.

ESI TAIP TOLIMAS

Esi taip tolimas,

Kaip debesėlis žydrumoj plaukiąs,
Kaip sakalas tarpukalniuos skraidąs,
Kaip nepasiekiamos kalnų viršūnės..
Betgi arčiau esi,
Kaip smėlyje išpaustos pėdos,
Kaip žiedas paliestas ranka,
Kaip saulės spindulys ant veido.

APOLOGIJA

Čiulba žvirblis

Lakštingalai nutilus...

Šalia rožės —

Žydi aguona.

Iš eilėraščių rinkinio "Mieli žodžiai".

tiškųjų lengvojo žanro dai-nuškų rašytojų terminu:

Ach, ne visi, ne visi debesys
virš Slibinų

Sidabro pamušalą dėvi,
Ne pienu ir medum tekėjo
mūsų širvinta... (51)

Sutikdami, kad ir virš Slibi-nų yra vargingesnių debesų, neišgalinčių sau sidabrinio pamušalo pasivelyti, turime ir vėl konstatuoti, kad čia te-trūksta tik vieno dalyko: po-ezijos. Gi tuo "sidabrinio pa-mušalu" Prapuolenytė irgi ke-lis eilėraščius pamušo.

Kad poetė tikrai pasišovusi ne tik atnaujinti Vakarų pa-saulio poeziją, bet ir pamoky-ti šio pasaulio žmogų, matosi iš daugybės moralizuojančių ir didaktiškų posmų. Humorą mėgstančiam skaitytojui jų būtų galima pacituoti ištisas litanijas.

Čia jaunatve, naujomis ga-liomis apsvaigęs,
Minioj draugų į save pana-šių,
Tikėsi, saulei tekant kas ry-tą,
Išgirsti balsingąjį "ka-ka-riekū!" (69)

Tačiau kažin ar apsimoka skaitytoją varginti.

Debiutantei belieka tik tiek pasakyti, kad vienas kitas pa-kenčiamas eilėraštis, kaip "Mieli žodžiai", "Esi taip to-limas" ar "Apologija" dar vi-so rinkinio nepateisina.

Visą "Mielų žodžių" lyriką perskaičius tikrai mielas lieka tik dail. Telesforo Valiaus pieštas knygelės aplankas.

Stasė Prapuolenytė MIELI ŽODŽIAI. Lyrika. Išleido Venta, 1956 m. 80 pusl., kaina nepažymėta.

• Parduodu, Pritaikau • ir Įdedu Naujus

moderniškus aluminijaus lan-gus, duris ir vasarinius tinkle-lius. Apdraudžiu namus, auto-mobilius, langus, baldus ir ki-tus dalykus nuo ugnies, vagies ir kitokių nelaimių.

Kreipkitės, mielu noru
Jums patarnausiu.

JUOZAS SPAITIS
3261 So. Halsted St.
Victory 2-6469

ŠYPSENOS

Isaiškino

Sūnus: Tėve, kodėl visi moteris vadina silpnąja lytimi, o vyrus stipriąja?"

Tėvas: "Kaip čia pasakius... Dėlto, kad silpnoji lytis dažniausiai yra stipresnė, kadangi stiprioji yra silpnesnė silpnėsniajai".

Kirpykloje

Kirpėjas (baiges kirpti ir laikydamas veidrodį): "Prašau pasižiūrėti, ponas. Gerai?"

Ponas: "Prašau nukirpti ilgčiau, ne taip trumpai!"

Nepažino

Senyvas, gerokai kaukštelėjęs vyras, kaukių baliui besibaigiant, eidamas pro duris, užkalbina kaukėtą jauną gražuolę: "Ar galiu Tamstą paldyti namo?"

"Kodėl vadini mane 'tams-
ta', tėtė?" paklausė gražuolė.

Kas negalima — negalima

Mėsinėj pirkėja ilgai čiupinėja žąsį. "Atleiskite, ponai, čiupinėti negalima", tarė pardavėjas. "Tamstai ir pačiai tai nepatiktų!"

Kantrybės stoka

Klube vienas svečias kas vakarą išsėdėdavo iki kito ryto, stebėdamas kitus lošiant skatą.

Vienas lošėjas, netekęs kantrybės, paklausė: "Tamsta mane pradedi nervinti. Kodėl neloši pats?"

"O, aš neturėčiau kantrybės", atsakė stebėtojas.

TELEVIZIJOS, HI FI, PHONOGRAFAI,

radios, gaminiai pečiai, skalbiamos mašinos, šaldytuvai, air conditioners, rašomos mašinėlės — pirkite už pigesnes kainas kaip kitur.

Mažos radios, vertės \$20, už \$10.00
Mažos TV, vertės \$150, už \$68.50
21 colio TV, vertės \$190, už \$88.50

Rašomos mašinėlės, vertės \$99, \$58.50
Skalbiamos maš., vertės \$138, \$77.50
7 pd. šaldytuvai, vertės \$200, \$128.50
Gaminiai pečiai, pilnos mieros, vertės \$168, už \$98.50
3 greičių fonografai, vertės \$25, už \$14.50
Automatiškai rekordus mainantieji fonografai, Hi Fi, vertės \$77, už \$38.50
Patys geriausi Hi Fi, fonografai, vertės \$175, už \$98.50

LENGVAIS ISMOKEJIMAIS.

Dykai 2 angliški rekordai, kas atsiņēs šį apgarsinimą.

JOS. F. BUDRIK FURNITURE

3241 So. Halsted Street
Tel.: CALUMET 5-7237

Krautuvė atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki 9:30.
Sėkmadieniai 10—5.

Budriko radio programa iš WHFC, 1450 kil., stoties ketvirtadienio vakarais nuo 6 iki 6:30. Dalyvauja geriausi dainininkai, Brazilis, Motekaitienė.

Suprantama

"Mama, ar tikrai maži vaikai ateina iš dangaus?"

"Žinoma, vaikeliai. Kodėl tu klausai?"

"Aš taip ir maniau. Ir ten žmonės nori ramybės".

Šykštumas

Draugė draugei: "Anupras yra labai šykštus. Jisai mane kas žiemą išsiunčia į Floridą, kad nereikėtų kailinių pirkti".

Priežastis skyryboms

"Ar girdėjai, Dana, kad Garunksčiai skiriasi?"

"Ką tu sakai! Kaip atsitiko, kas judviejų kaltas?"

"Vyras, žinoma".

"Žinoma, žinoma. Idomu, kuo jis nusikalto?"

"Išivaizduok, vieną vakarą jis grįžo namo netikėtai!"

Meilė yra akla

Jauna žmona: "Tu man žadėdavai, kad vedęs kiekvieną mano norą iš mano akių skaitysi, bet iki šiol aš to nepastebiu..."

"Matai, širdėle, meilė mane apakino".

Tikroji priežastis

— Už ką patekai į kalėjimą?

— Už tai, kad pasivėlinau į traukinį.

— Na, jau na, už tai niekas į kalėjimą nesodina!

— Taip, nes jei nebūčiau pasivėlinęs, būčiau jau užsieny.

* * *

— Mano žmona anksčiau buvo našlė.

— Kaip tai? Argi tu jau syki buvai miręs?

* * *

JAV gynybos sekretorius Stanton syki labai perpyko ant vieno aukšto karininko ir pareiškė prezidentui Linkolnui: "Kaip aš norėčiau jam savo tulžį išlieti pikčiausiais žodžiais!"

"Ei, taip ir padaryk!" patarė Linkolnas, "parašyk jam viską, ką ant širdies turi ir parašyk kiek įmanydamas aštriau!"

Neilgai trukus Stanton atėjo prezidentui perskaityti savo parašytą raštą. "Puiku, labai puiku!" pagyrė prezidentas. "Kuriuo būdu tinkamiausią laišką persiusti?" klausia gynybos sekretorius.

"Persiusti? O kam?" atsakė Linkolnas. "Laiškas savo padarė, kai tamsta savo pyktį jame išliejai. Dabar jį suplešyk. Aš irgi taip darau".

* * *

Vienas juodarankis, norėdamas pasipelnyti, parašė garsiam prancūzų rašytojui A. Dumas laišką, reikalaujamas sumokėti 100 luidorų, kitaip jis paskelbsias apie Dumas skandališkus dalykus. Leidėjas jam už tas reveliacijas pasiūlė 100 luidorų. Tad, arba mokėk, arba atiduos leidėjui!

Dumas atrasė: "Aš galiu tamstai dar daugiau ir dar skandališkesnių dalykų apie save parašyti. Pareikalauk iš leidėjo 200 luidorų ir pasidalinkiva pusiau!"

11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MARCH 29, 1958

(Atkelta iš 9-to psl.)

ką, — niško pažiba! O dabar? Ks iš tokio vilko? Gėdą tik dar miškui ir man, žvėrių kaaliui. Garbingą vilkų veislę tršia.

Nors ir labai nusilpęs buvo, tačiau dar pajėgė pakelti koją ir spirti vilkui į nasrus keltą kartą.

Kai sekančią dieną atėjo gydytojas Briedis su asistentu, nustebo radęs Liūtą besišypsantį atsirėmus plataus medžio. Dvi voveraitės lakavo jam nagas, kitos dvi — šukavo jo karališkus karčius, dar kitos dvi — masažavo jam pilvą, nes jautėsi sunkiai visą vilką suėdęs iš karto.

Pamatus savo gydytoją, Liūtas tarė:

— Padėjo man tavo vaistai. Kiek?

Ir su tais žodžiais, Liūtas patiesė Briedį ir jo asistentą. Nors jis buvo ir ne alkanas, bet briediena vis briediena. Suėdęs abu briedžius, jis nutarė atšaukti tylos dekretą. Leisti kiekvienam rėkti pagal jų plaučius. Todėl sušaukė visus savo pavaldinius ir jiems trumpai tarė:

— Tyla nėra gera byla!

Ir miškas vėl atgijo ir gyvenimas prasidėjo: visi dabar žinojo savo vardus ir vietas ir iš balsų atskyrė kas yra kas ir kas yra kur.

PIRMOJI TOKIA LITERATŪROS ŠVENTĖ ČIKAGOJE

Sėkmadienį, kovo 30 diena, 5 val. vak.

JAUNIMO NAMUOSE,
5620 So. Claremont Ave.

ruošiamą didelę

LITERATŪROS ŠVENTĖ

Dalyvauja

JONAS AISTIS, JERONIMAS CICENAS,
ANTANAS GUSTAITIS, JURGIS JANKUS
HENRIKAS NAGYS ir LAUREATAS.

Programa

1. Mariui Katiliškiui ir Gražinai Tulauskaitei premijų įteikimas.
2. Literatūrinė dalis, dalyvaujant svečiams ir laureatams rašytojams.

Ruošia Terra ir Rašytojų Draugija

Įėjimas — \$2.00

Bilietai iš anksto gaunami ar rezervuojami:
TERROJE, 3333 So. Halsted St., Chicago 8, ILL. LA 3-0427,
o sėkmadienį, kovo 30 d. nuo 2 val. popiet prie įėjimo.

Lietuvių Taupymo ir Skolinimo Bendrovių Lygos Nariai

kurtose kiekvieno santaupos yra apdraustos iki \$10,000.00, o namų paskolos duodamos lengvomis sąlygomis.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.

6243 SOUTH WESTERN AVE. CHICAGO 36, ILLINOIS
Grovehill 6-7570

CONTINENTAL SAVINGS & LOAN ASSN.

4559 SOUTH PAULINA STREET CHICAGO, ILLINOIS
YArda 7-0140

CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.

2555 WEST 47th STREET CHICAGO 32, ILLINOIS
Lafayette 3-1083

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN.

3430 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
Cliffside 4-0104

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 SOUTH 49th COURT CHICAGO 30, ILLINOIS
Townhall 3-8131-2

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.

1800 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
Haymarket 1-2028

MOKSLO ŽINIOS

Danguje nereikės gerti, nei valgyti, nei kvėpuoti

"Erdvių medicinos" ekspertai įtemptai eksperimentuoja, siekdami išstbulinti skystį, kurį išvirkštus į žmogaus kraują, valgymas, gėrimas ir net kvėpavimas nebebus reikalingas, skrendant į kitas planetas ir gyvenant jose, pranešė žymus valdžios mokslininkas Dr. James B. Edson, iš Washingtono. Jis taip pat pranešė, kad pirmieji žmonės nusileis mėnulin ir įvyks varžytynės dėl šios planetos bazių 10-15 metų bėgyje.

Chicagoje leidžiamame atominių mokslininkų biuletenyje, be kitko, parašė, kad galima spėti, jog mėnulyje yra apščiai nikelio, plieno ir kitokių vertingų metalų ir mineralų, kuriuos bus galima "kasti". Antra, kad mėnulyje bus galima pastatyti tokias tvirtoves, kurios bus nesugriaujamos iš žemės daromais puolimais, tuo būdu, — kas užims mėnulį, tas laimės žemėje.

Saulės sistemos tyrimas prasidės tarp 1968 ir 1973 metų, žmonių kolonijoms įsistiegiant visatoje, kol žmogus pagaliau pradės pasiekti žvaigždes šviesos spindulių arba atomų energija varomais erdvių laivais.

Geigieriais medžios radioaktyvius uodus

New Jersey moskitų naikimo draugijos metiniame susirinkime buvo išdėstytas naujas moskitams naikinti būdas, būtent "Geiger counteriais" susekant moskitų veisimosi vietas. Kaip tai padaryti? Sugaudyti moskitai (uodai) bus peršviečiami spinduliais ir paverčiami radioaktyviais. Tokių radioaktyvių "tėvų" vaikų, būtent moskitų perai, irgi bus radioaktyvūs, ir kaip tokius bus galima lengvai susekti, kuriose balose ar pelkėse jie veisiasi, ir tokias vietas nupurkšti moskitus naikinančiais nuodais. Nežinant uodų veisimosi kolonijų, tenka arba apnuodyti dideli plotai arba jų visai negalima surasti. Geiger skaitikliai (counters) labai jautriai reaguoja į mažiausią radioaktyvų daiktą, taigi ir į moskitų perus.

Laukiama didelio išradimo

Dr. John R. Heller, nacionalinio vėžiui tirti instituto direktorius Washingtone, pareiškė, kad tyrinėjimai rodo, jog esame visai arti "didelio prasilaužimo", kurs duos galimybę išrasti skiepus prieš vėžio ligą.

Tyrinėjimai vėžio ligai nugalėti apėmė visas sritis nuo mikroskopinio viruso iki namų statybos plytų ir to rezultate "naujausių mėnesių tyrimai duoda tikėti, jog yra surastos vietos, kur nebetolimoj ateity bus padarytas pralaužimas", optimistiškai prasitarė Dr. Heller. Tie prasilaužimo ženklai esą:

1) Vartojant vaistus, vad. methotrexate, jau pavyko nuslopinti piktybinę votį;

2) Virusų skiepais pavyko pelėje sukelti vieną, o gal ir visų rūšių vėžį, ir

3) Žymiai pagerintais diagnozės būdais galima vėžį anksti pažinti ir jį gydyti.

Bulvių vabalas

Colorado Beetle arba bulvių vabalas prieš 100 metų tebebuvo visiškai nekaltas vabzdys, kuris veisėsi Rocky Mountains rytiniuose šlaituose, misdamas buivolų žolę, panašia į laukinės bulvės. Tik kai 1847 m. mormonai atsikėlė į Utah ir čia pradėjo sodinti bulves, tie vabalai išmė-

gino jų skonį, labai jas pamėgo ir pradėjo plisti į rytus, sekdami migracijos keliais, kur pakelėse ir kolonijose rado sau skanių bulvių pasėlių. Illinois valstybėje tie vabalai pasirodė 1864 m., o Atlanto pakraščius pasiekė 1874. Jie išbandė ir kitus bulvėms gimingus augalus, kaip tabaką, pomidorus, pipirus ir petunijas, ir dabar visus lygiai "valgo".

Pradžioj vienintelė kova su tais vabalais buvo rankiojimas rankomis. 1865 m. buvo išrastas vario ir arseniko mišinys "Paris Green", šiandien DDT yra gana sėkmingi nuodai jiems naikinti.

Per I Pasaul. karą tas va-

balas persikėlė į Prancūziją ir šiandien yra Europai nemažesnė bėda, kaip Amerikai. Colorado vabalai yra 3/8 colio didumo geltoni su penkiais juodais ruoželiais sparnuose ir juodais taškeliais ant liemenelio. Išžiemoję, anksti pavasarį jie išskrenda bulvių laukų ieškoti, ir patelės beregint bulvių lapų apačioje deda po krūvelę šviesiai gelsvų kiaušinėlių, iš kurių išsiperi plytos spalvos kirmelytės su dviem eilelėmis juodų taškelėlių abiem pusėm. Jie ryja bulvių lapus ir galūnes, vėliau, išaugę iki pusės colio, lenda į žemę, pasiverčia lėlytėmis ir prieš vasaros pabaigą išlenda iš žemės antroji vabalų laida.

Everything* is Washable in the NEW MAYTAG ALL FABRIC AUTOMATIC

* If it's safe in water... it's washable in the new Maytag. Sheer stockings and delicate sweaters of fragile modern fabrics... dainty baby woolens... sturdy cottons and heavy materials... now you can wash them all automatically, yet with the gentleness of hand washing. Saves on ironing, too!

Only MAYTAG offers you all of these features:

• Two speed washing action. Push-button control.	• Automatic water level control saves water.	• Built-in Suds Saver optional.
• Choice of 3-water temperatures, with exclusive cold water wash or rinse.	• Gyrafoam action and double spin tubs for cleaner, faster washings.	• In White, Pastel-tone Green or Yellow.

SOLTIS HOME APPLIANCES AND FURNITURE

2647 West 51st Street

Tel. HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS